

Voorjaarsbrief 2022
ten behoeve van de Begroting 2023
van de Gemeenschappelijke Regeling
GGD en Veilig Thuis Haaglanden

Vastgesteld in de vergadering van het Algemeen Bestuur van 11 februari 2022

AB GR 2022/008

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	1
1. Inleiding	2
1.2 Globale Verkenning bezuinigingsmogelijkheden	2
1.3 Stand van zaken algemene onderwerpen zienswijzen	3
1.4 Evaluatie Gemeenschappelijke Regeling	3
1.5 Wijziging Wet gemeenschappelijke regelingen	3
1.6 Indexering en ontwikkeling CAO	4
1.7 Evaluatie nieuwe systematiek toeslag bedrijfsvoeringskosten	4
1.8 Gemeenteraadsverkiezingen	4
2. Ontwikkelingen en begrotingsuitgangspunten regionale GGD-taken	5
2.1 Introductie	5
2.2 Voorjaarsbrief 2022 en zienswijzen begroting 2022	5
2.2.1 Terugblik Voorjaarsbrief 2022	5
2.2.2 Verwerking zienswijzen begroting 2022	5
2.3 Visie GGD Haaglanden 2030	6
2.4 Uitdagingen op het gebied van de publieke gezondheid	7
2.4.1 Gevolgen van COVID-19 op de Publieke Gezondheid	8
2.4.2 Infectieziektepreventie en -bestrijding	11
2.4.3 Gezonde leefomgeving	11
2.4.4 Forensische geneeskunde	16
2.4.5 Toezicht op de kinderopvang	16
2.5 Financiële-/ bedrijfsmatige ontwikkelingen	17
2.5.1 Uniforme werkwijze Areaal/inwonersaantallen	17
2.5.2a Correctie aantallen (productie) en tarieven Toezicht kinderopvang	18
2.5.2b Correctie aantallen (productie) en tarieven Lijkschouw	18
2.5.3 Overige ontwikkelingen	19
2.5 Inschatting budgettaire consequenties	20
3. Ontwikkelingen en begrotingsuitgangspunten Veilig Thuis	24
3.1 Introductie	24
3.2 Bedrijfsmatige ontwikkelingen	24
3.3 Regiovisie en ketensamenwerking	28
3.4 Kwaliteitsimpuls VTH	32
3.5 Werving en behoud personeel	33
3.6 Informatievoorzienig en ICT	34
3.5. Totaaloverzicht budgettaire consequenties	37
4. Algemene begrotingsuitgangspunten	38
4.1 Kaderbrief gemeenschappelijke regelingen Haaglanden	38
4.1.1. Mogelijke besparingen	38
4.1.2 Indexering	38
4.1.3 Risico's en weerstandscapaciteit	39
4.1.4. Maatschappelijk verantwoorde inkoop	39
5. Indicatie financiële gevolgen voor gemeenten	40

1. Inleiding

Ter voorbereiding op het opstellen van de Programmabegroting Gemeenschappelijke Regeling GGD en Veilig Thuis Haaglanden 2023 (hierna: GR) wordt hierbij de Voorjaarsbrief Begroting 2023 aangeboden aan de deelnemende gemeenteraden. In de brief worden de ontwikkelingen en uitgangspunten geschetst, die naar inzicht van GGD Haaglanden en Veilig Thuis Haaglanden van belang zijn bij de voorbereiding van het opstellen van de begroting. Er zijn een aantal voorstellen opgenomen waarvan wordt aangegeven wat de financiële consequenties zijn voor de begroting op totaalniveau en ook is een vertaling naar de impact voor de deelnemersbijdrage per gemeente opgenomen (zie hst. 5).

De Voorjaarsbrief geeft de raden van de deelnemende gemeenten actueel inzicht in de beleidsmatige en financiële ontwikkelingen in de taken van de GR GGD en Veilig Thuis Haaglanden (GR). In de brief legt het GR-bestuur kaderstellend uitgangspunten vast voor de vertaling naar de GR-begroting. De ontwikkelingen beïnvloeden op onderdelen ook het financieel perspectief van het lopende jaar. Naar aanleiding daarvan wordt tegelijk met de ontwerp-begroting 2023 een voorgenomen begrotingswijziging 2022 opgesteld binnen de kaders van deze Voorjaarsbrief.

1.2 Globale Verkenning bezuinigingsmogelijkheden

In de zienswijzen van de gemeenteraden bij de begroting 2022 is gevraagd om een onderzoek naar besparingsmogelijkheden in de begroting en meerjarenramingen. Ook in de regionale Kaderbrief 2023 voor de gemeenschappelijke regelingen in Haaglanden is het verzoek opgenomen om in de volgende begroting aan te geven of het bestuur bereid is in de gelegenheid is om besparingsmogelijkheden te formuleren. Hoewel de GR een globale verkenning heeft uitgevoerd vindt het bestuur het op dit moment gezien alle ontwikkelingen en opgaven legitiem om niet te bezuinigen en een uitzondering voor de uitvoering van deze taken te maken op de bezuinigingsopdracht die aan alle GR'en in de Haaglandenregio is verstrekt.

De coronacrisis heeft Nederland laten zien hoe belangrijk een sterke publieke gezondheid is. Naast de forse inzet in het kader van de coronabestrijding staat de GGD voor een minstens even belangrijke, minder zichtbare publieke taak: het bewaken, beschermen en bevorderen van een gezonde en veilige leefomgeving voor alle inwoners. De coronacrisis heeft een grote impact op de publieke gezondheid. Naast de druk op de zorg en de ziektelast door het virus zelf zijn er veel gerelateerde gezondheidsproblemen die ervoor zorgen dat gezondheidsverschillen groter worden. Het AB van de GR GGD en VT Haaglanden heeft aangegeven te erkennen dat er een belangrijke rol ligt voor de GGD in het tegengaan van de gevolgen voor de publieke gezondheid door de crisis. Deze opgave maakt het niet opportuun om te bezuinigen op taken of taakuitvoering van GGD Haaglanden.

Zoals gemeld in de bestuursrapportages van 2021 is de werkdruk bij Veilig Thuis Haaglanden hoog en is het een uitdaging om de wettelijke taken op een goede manier en binnen de afgesproken termijnen uit te voeren. Er wordt hard gewerkt aan het op orde brengen van de basis, onder andere door in het primair proces de capaciteit van de professionals op het juiste niveau te krijgen en te houden en in de ondersteuning door bijvoorbeeld de managementinformatie beter te ontsluiten door middel van dashboards. De begroting bestaat voor uit grootste deel uit personeelskosten. Het inkrimpen van het personeelsbestand is niet wenselijk en ook in combinatie met het verminderen van het takenpakket op dit moment niet mogelijk zonder vertraging in het afhandelen van adviezen en meldingen en oplopende wachtlijsten.

Als op termijn de ketensamenwerking goed functioneert en er minder meldingen en adviezen afgehandeld hoeven te worden door Veilig Thuis, leidt dit via de huidige financieringssysteem tot een lagere begroting (en daarmee lagere deelnemersbijdragen) voor Veilig Thuis Haaglanden.

Uit de globale verkenning naar bezuinigingsmogelijkheden die is uitgevoerd is gebleken dat er nauwelijks besparingsmogelijkheden te realiseren zijn zonder directe impact op de doelen die we willen bereiken. De mogelijkheden die er zijn zullen benut worden om de noodzakelijk geachte intensiveringsvoorstellen zoveel mogelijk binnen de begroting op te kunnen vangen. Gezien de financiële situatie bij de deelnemende gemeenten is de inzet van het bestuur om de deelnemersbijdragen te stabiliseren.

1.3 Stand van zaken algemene onderwerpen zienswijzen

De raden van de deelnemende gemeenten stellen elk een zienswijze op bij de jaarlijkse ontwerpbegroting. Daarin zijn onderwerpen opgenomen die betrekking hebben op de GGD en Veilig Thuis Haaglanden, maar ook een aantal onderwerpen die betrekking hebben op het functioneren van de GR in het algemeen. In deze paragraaf zal een beknopte toelichting gegeven worden op de stand van zaken van deze onderwerpen. In de hoofdstukken van over GGD Haaglanden en Veilig Thuis Haaglanden wordt nader ingegaan op de specifieke zienswijzen over de GGD en Veilig Thuis.

1. Opvolging zienswijzen

Dit gaat over de nog openstaande punten uit de zienswijzen bij de jaarstukken 2020. Bij het opstellen van de jaarstukken 2021 wordt opvolging gegeven aan de laatste nog openstaande punten, het kwantificeren van de risico's en het verder verbeteren van de toelichtingen.

2. Evaluatie GR

Het AB heeft op 27 oktober 2021 de definitieve startnotitie "Toekomstgerichte Evaluatie GR GGD en Veilig Thuis Haaglanden" vastgesteld. Inmiddels is de uitvoering van de evaluatie gestart. Naar verwachting wordt het eindrapport van de evaluatie eind februari beschikbaar gesteld.

3. Gemeentefinanciën en bezuinigingen

In de zienswijzen is aangekondigd dat in de Kaderbrief van de colleges voor de Begroting 2023 nader op de bezuinigingsopties wordt ingegaan. In de Kaderbrief is geen nadere invulling van de opdracht opgenomen. In paragraaf 1.2 is de stand van zaken beschreven.

4. Raadsinformatiebijeenkomst

In het najaar 2021 is een raadsbijeenkomst gepland die in het teken staat van de evaluatie van de GR. In het voorjaar van 2022 zal een inhoudelijk raadsbijeenkomst georganiseerd worden over de werkzaamheden van GGD en Veilig Thuis Haaglanden voor de nieuwe gemeenteraden.

5. Toekomstbestendigheid GGD en VT

Er zijn diverse verbeteringen doorgevoerd bij beide uitvoeringsorganisaties die de toekomstbestendigheid vergroten. Voor de GGD blijkt dit onder andere uit de implementatie van de Visie 2030, voor VT blijkt het uit de inzet op en uitwerking van de ketenaanpak en de doorontwikkeling van de informatievoorziening.

6. Voortgangs- en sturingsinformatie

Er is veel aandacht voor het verder ontwikkelen en ontsluiten naar betrokkenen van voortgangs- en sturingsinformatie.

7. Beschikbare middelen

Een goede besteding van de beschikbare middelen en bijbehorende budgetbewaking is een basis uitgangspunt van de GR. Sturing vindt plaats via de P&C cyclus.

8. Bestuurswissel

Het bestuur treft voorbereidingen voor het overdrachtsdocument en inwerkprogramma voor de bestuurswissel na de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2022.

1.4 Evaluatie Gemeenschappelijke Regeling

In 2021 is een start gemaakt met de evaluatie van de gemeenschappelijke regeling. Het startdocument "Toekomstgerichte evaluatie van de GR GGD en Veilig Thuis Haaglanden" is ter zienswijze voorgelegd aan de deelnemende gemeenteraden en met inachtneming van de zienswijzen definitief vastgesteld in oktober 2021. Eind februari 2022 zijn de uitkomsten van de evaluatie gereed en wordt het eindrapport gepresenteerd. In 2022 en verder zullen de uitkomsten geïmplementeerd worden.

1.5 Wijziging Wet gemeenschappelijke regelingen

De wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) wordt gewijzigd met als doel de democratische legitimatie van gemeenschappelijke regelingen te versterken. De Tweede Kamer heeft in juni 2021 het wetsvoorstel aangenomen. Het wetsvoorstel is ongewijzigd door de Eerste Kamer goedgekeurd. Naar verwachting zullen de statuten van de GR GGD en VT Haaglanden gewijzigd moeten worden om te voldoen aan de gewijzigde Wgr. Het voorstel is om de eventuele statuutwijzigingen die volgen uit de evaluatie mee te nemen in de wijziging ten gevolge van de gewijzigde Wgr.

Op deze manier hoeft het uitgebreide besluitvormingstraject voor een statuutwijziging maar éénmaal doorlopen worden.

1.6 Indexering en ontwikkeling CAO

De begroting 2023 zal in aansluiting op de "Kaderbrief begroting 2023 Gemeenschappelijke Regelingen" geïndexeerd worden voor de componenten Loonstijging en Materiële kostenstijging. De indexering gebeurt zoals gebruikelijk op basis van de door het Centraal Plan Bureau gepubliceerde indexcijfers in de Macro Economische Verkenning (MEV) 2022.

De huidige CAO Gemeenten die ook van toepassing is op de GR GGD – Veilig Thuis Haaglanden loopt tot 1 januari 2022. Werkgevers en vakbonden hebben een principeakkoord bereikt en zodra een nieuwe CAO Gemeenten is vastgesteld kan de impact voor de GR bepaald worden. Daarbij zal in kaart gebracht worden hoe dit zich verhoudt tot de indexatie zoals opgenomen in de Kaderbrief 2023. In de raamovereenkomst van de GR is vastgelegd dat hogere kosten dan voorzien in verband met een cao-stijging voor rekening komen van de opdrachtgever.

1.7 Evaluatie nieuwe systematiek toeslag bedrijfsvoeringskosten

In oktober 2020 is door het AB een nieuwe systematiek toeslag bedrijfsvoeringskosten vastgesteld. Met daarbij de afspraak dat er in 2022 een evaluatie met een lichte benchmark zal plaatsvinden. Daarnaast is bij de vaststelling afgesproken dat de methodiek in ieder geval voor 3 jaar vaststaat en dat de bedragen jaarlijks opnieuw bepaald worden. In de begroting 2023 zal de systematiek worden toegepast die de afgelopen twee jaar ook gehanteerd is.

In 2022 wordt de systematiek geëvalueerd. De evaluatie zal uitgevoerd worden door een onafhankelijke, externe partij. Na afronding van de evaluatie moet bezien worden wat de impact is van de evaluatie op de gehanteerde methode.

1.8 Gemeenteraadsverkiezingen

In maart 2022 zijn de gemeenteraadsverkiezingen. De GR treft voorbereidingen voor de bestuurswissel die daarop volgt. In de zienswijze bij de begroting 2021 hebben de raden gevraagd om een overdrachtdossier op te stellen. Dit dossier is in voorbereiding.

Voor de nieuwe gemeenteraden die in maart 2022 geïnstalleerd worden zal een raadsinformatiebijeenkomst georganiseerd worden (april of mei 2022) om hen kennis te laten maken met de werkzaamheden van GGD Haaglanden en Veilig Thuis Haaglanden.

2. Ontwikkelingen en begrotingsuitgangspunten regionale GGD-taken

2.1 Introductie

Dit hoofdstuk beschrijft een aantal inhoudelijke en financiële-/bedrijfsmatige ontwikkelingen. Ze hebben betrekking op de regionale taken van de GGD. Eén of meerdere van deze ontwikkelingen kunnen dan ook effect hebben op het ontwerpjaarprogramma en de programmabegroting 2023.

2.2 Voorjaarsbrief 2022 en zienswijzen begroting 2022

2.2.1 Terugblik Voorjaarsbrief 2022

De vorige voorjaarsbrief beschreef ontwikkelingen die op verschillende manieren impact hebben gehad op de programmabegroting 2022 van de GGD. Zo beschreef de Voorjaarsbrief (VJB) 2022 de grote impact die COVID-19 heeft op GGD Haaglanden. Deze impact zal naar verwachting niet op korte termijn verdwijnen. De extra en intensievere inzet van beleidsadvisering, gezondheidsbevordering, epidemiologie en leefomgeving op dit onderwerp zal ook in 2023 nodig zijn. Verder kwam de belangrijke rol van de GGD voor een gezonde (fysieke) leefomgeving in de Voorjaarsbrief 2022 aan de orde. Deze komt ook terug in de Voorjaarsbrief 2023.

2.2.2 Verwerking zienswijzen begroting 2022

De verschillende raden van de gemeenten in de regio stellen elk een zienswijze op over de jaarlijkse ontwerpbegroting. Voor de begroting 2022 zijn voor de GGD zes punten van aandacht benoemd, die hieronder aan de orde komen.

1) Uitvoeringsrol gezonde preventie in visie

De (uitvoerings-) rol zal de GGD meenemen in de implementatie van de visie.

2) Doelmatigheidsonderzoek

Het doelmatigheidsonderzoek heeft geleid tot keuzes met betrekking tot de inzet voor epidemiologie en gezondheidsbevordering. Een onderzoek naar hoe het benchmark-gemiddelde budgetneutraal kan worden benaderd heeft de GGD nog niet uitgevoerd.

3) Resultaatgericht werken

De GGD geeft vorm aan resultaatgericht werken via 4- en 8-maandsrapportages en heeft in de vormgeving van de begroting een slag gemaakt die bijdraagt aan de doorontwikkeling van resultaatgerichte sturing.

4) Datadiefstal GGD-systemen

De GGD heeft zijn ondersteuning op het gebied van ICT, informatieveiligheid, privacy en financiën ingelicht over alle belangrijke facetten rondom de datadiefstal. Inmiddels is het onderzoek van de Autoriteit Persoonsgegevens afgerond. Via een raadsbrief zijn de gemeenteraden hierover geïnformeerd. In 2022 zal een project starten voor de implementatie van NEN-7510, waarvoor de GGD voornemens is een projectmanager voor de duur van ongeveer 1,5 jaar aan te stellen.

5) Corona steunpakket sociaal en mentaal welzijn en leefstijl

Met elke gemeente zijn gesprekken gevoerd over de inzet van deze middelen. Op basis van deze gesprekken heeft GGD Haaglanden afspraken gemaakt over de inzet hiervan.

6) Lijkschouw

Dit punt komt aan de orde in paragraaf 2.5.2.

2.3 Visie GGD Haaglanden 2030

Vanuit de wettelijke taken bewaakt, beschermt en bevordert GGD Haaglanden nu en in de toekomst de publieke gezondheid. GGD Haaglanden heeft vijf ambities onderscheiden in de Visie 2030. Vanuit de benoemde uitgangspunten (werken vanuit positieve gezondheid, werken met een integrale blik aan preventie) en de kernwaarden (toegewijd, deskundig, proactief, onafhankelijk) wordt invulling gegeven aan deze ambities.

- i. Voorvechter gelijke kansen op een goede gezondheid
- ii. Adviseur voor een gezonde leefomgeving
- iii. Regionale partner acute problemen publieke gezondheid
- iv. Veilig vangnet waar dat (nog) ontbreekt
- v. Deskundige, proactieve organisatie

De GGD is op dit moment bezig met de implementatie van deze visie. De stappen van de implementatie zijn in de Verkenning van de Voorjaarsbrief 2023 geschetst. Een onderdeel van deze implementatie is om de koppeling tussen de taken binnen de GR en de verschillende ambities uit de visie zichtbaar te maken in de GR-begroting 2023.

De afgelopen periode is geïnventariseerd of en hoe de verschillende taken bijdragen aan de ambitie en ook de speerpunten van de ambities. De uitkomsten hiervan zijn opgenomen in onderstaand overzicht. Dit overzicht is niet uitputtend en vooral bedoeld om inzicht te geven in de nadere uitwerking die momenteel plaatsvindt.

De invulling van de vijfde ambitie is niet opgenomen in het overzicht, omdat dit een generieke ambitie is die geen betrekking heeft op wat de GGD doet, maar over hoe de GGD de taken uitvoert.

In de begroting zal een vervolgstap worden gemaakt in de koppeling tussen taken en ambities. Momenteel kent de begroting een opbouw waar bij elke taak de volgende drie vragen worden beantwoord:

1. Wat willen we bereiken?
2. Wat gaan we daarvoor doen?
3. Wat zetten we daarbij in?

In de begroting 2023 voegen we daar de volgende vraag aan toe:

4. Wat draagt deze taak bij aan de Visie 2030?

In deze nieuwe paragraaf zal dan worden ingegaan op hoe de taak bijdraagt aan de visie, de ambities en de speerpunten van de ambities.

	Ambitie 1: voorvechter gelijke kansen op een goede gezondheid			Ambitie 2: adviseur voor een gezonde leefomgeving			Ambitie 3: regionaal partner bij acute problemen in de gezondheidszorg			Ambitie 4: een veilig vangnet bieden waar dat nog ontbreekt		
Taak	Regionaal duiden en adviseren	Regie voeren	Slim benutten (digitale tools)	Sparring over de leefomgeving	Deskundig adviseren	Klimaat adaptatie agenderen	Voorkomen en voorbereiden	Snel en multidisciplinair adviseren	Uitvoeren van maatregelen	Signaleren	Samenwerken	Organiseren
Epidemiologie												
Gezondheidsbevordering												
Beleidsadvisering												
Preventieve ouderengezondheidszorg												
Regeling onverzekerden												
Algemene Infectieziektebestrijding												
Tuberculosebestrijding												
Bevordering Seksuele Gezondheid												
Medische Milieukunde												
Technische Hygiënezorg												
Inzet rond (en voorbereiding op) incidenten, rampen en crises												
Toezicht op de kinderopvang												
Inspectie tatoeages & piercings												
Directeur Publieke Gezondheid	n.v.t.											
GGD: Zorginstelling												
Publieksinformatie												
Reizigersadvies en - vaccinaties												
Hygiëne inspectie seksinrichtingen												
Lijkschouw	Taak niet direct te koppelen aan een ambitie											

2.4 Uitdagingen op het gebied van de publieke gezondheid

Op het gebied van de publieke gezondheid zijn momenteel diverse ontwikkelingen gaande. Een aantal landelijke ontwikkelingen is of wordt de komende jaren van invloed op de GGD.

Zo heeft demissionair staatssecretaris Blokhuis, mede in reactie op de notitie '[Versterking van de publieke gezondheid](#)' van het Verwey-Jonker Instituut, een [kamerbrief](#) uitgebracht met bouwstenen voor een fundament onder het toekomstig preventiebeleid. Het is aan het nieuwe kabinet om op basis van de geschetste bouwstenen besluiten te nemen over een verdergaande inzet op preventie en gezondheidsbevordering en de daarvoor benodigde financiering. In het regeerakkoord is onder andere opgenomen dat de publieke gezondheid wordt versterkt (inclusief pandemische paraatheid).

Ook komt er meer aandacht voor preventie en een gezonde leefstijl van jongs af aan. Voor het Preventieakkoord wordt t/m 2025 landelijk jaarlijks €60 miljoen gereserveerd.

Daarnaast is in 2020 [de Landelijke nota gezondheidsbeleid 2020-2024](#) gepubliceerd. De onderwerpen uit deze nota vormen een basis voor beleid rondom publieke gezondheid. Het Algemeen Bestuur (AB) GGD en VT Haaglanden heeft, begeleid door Andersson Eijffers Felix, aan deze nota in juli 2021 een verdiepende sessie gewijd. Aanbevelingen uit deze sessie geven een goede aanzet voor meer inhoudelijke besprekingen in het AB. Dit is ook een aandachtspunt in de evaluatie van de GR.

Ook wet -en regelgeving van de nationale overheid, zoals het in werking gaan van de Omgevingswet in 2022, hebben grote invloed op de werkzaamheden van de GGD. Tot slot speelt COVID-19 nog steeds een grote rol in het bepalen van de werkzaamheden van de GGD.

2.4.1 Gevolgen van COVID-19 op de Publieke Gezondheid

Sinds begin 2020 staat het werk van GGD Haaglanden voor een groot deel in het teken van de bestrijding van COVID-19. Dit gaat door, maar op dit moment is onduidelijk hoe lang. Wel is duidelijk dat hoe langer de COVID-19 pandemie duurt, hoe groter de gevolgen voor de gezondheid van de inwoners in de regio Haaglanden zijn. Enerzijds betreffen deze gevolgen de directe impact van het virus op de gezondheid van mensen en de belasting van de zorg. Anderzijds zorgen de opleving van het virus en de maatregelen die getroffen worden om de pandemie te bestrijden, voor een bedreiging voor de volksgezondheid van met name kwetsbare groepen in de samenleving.

Uit de [speciale Volksgezondheid Toekomst Verkenning](#) (VTV) van het RIVM (november 2020) blijkt dat COVID-19 negatieve invloed heeft op de toekomstige volksgezondheid. De belangrijkste inzichten zijn:

- Meer druk op de gezonde leefomgeving
- Generatiekloof wordt groter
- Grote gezondheidsverschillen
- Zorg en ondersteuning voor zelfstandige thuiswonende ouderen is lastiger
- Roken en overgewicht nemen toe
- Angst, somberheid en eenzaamheid nemen toe

De GGD speelt sinds de start van de pandemie, naast de bestrijding van het virus, ook een belangrijke rol om deze negatieve ontwikkelingen tegen te gaan.

In de Voorjaarsbrief 2022 zijn drie scenario's voorgelegd met betrekking tot de tijdelijke extra inzet op de taken Gezondheidsbevordering en Epidemiologie. Het AB heeft tijdens zijn vergadering op 11 februari 2021 gekozen voor scenario Midden: signaleren, aanjagen & prioritair uitvoeren. Hierna schetsen we deze nogmaals kort, inclusief een nadere uitwerking van de activiteiten van Epidemiologie hiertoe.

Inzet ten behoeve van de gezondheidsgevolgen van Corona - Gezondheidsbevordering

De GGD verwacht dat langere inzet nodig is om kwetsbare groepen zoals ouderen, jongeren en mensen met een lage sociaaleconomische status te bereiken en impact te hebben. Voor een duurzame impact verwacht de GGD in ieder geval drie jaar nodig te hebben, dus de jaren 2021, 2022 en 2023. Vanuit het reguliere lokaal gezondheidsbeleid zal een deel van de inzet worden ingevuld. Voor een stevigere aanpak is extra financiering nodig.

Het AB heeft gekozen voor het scenario waarin de GGD signaleert en aanjaagt. Daarnaast voert de GGD op beperkte schaal activiteiten uit. De uitvoering vindt plaats op basis van prioritering. Deze prioritering is gevolgd uit de gesprekken over de kernboodschappen Corona met gemeenten in juni 2021.

De GGD:

- signaleert vanuit bestaande programma's, zoals Jongeren op Gezond Gewicht (JOGG), Gezonde school (lokale taak) en Huiselijk geweld (lokale taak), en netwerken knelpunten op het gebied van gezondheidsgevolgen van Corona.
- houdt actief de landelijke ontwikkelingen bij en vertaalt deze naar de regio Haaglanden en de gemeenten met gerichte advisering.
- jaagt gemeenten en externe partijen aan acties te ondernemen om knelpunten met gerichte acties het hoofd te bieden.
- voert op beperkte schaal activiteiten uit. Hierbij wordt zoveel mogelijk aangesloten op bestaande programma's en effectieve interventies waarbij deze gericht worden geïntensiveerd. Denk bijvoorbeeld aan:
 - interventies gericht op mentale weerbaarheid voor jongeren
 - dementie/eenzaamheidscampagne
 - leefstijlinterventies bewegen en gezonde voeding
 - preventieloket in verschillende gemeenten en wijken in Den Haag.

De begrote extra inzet voor gezondheidsbevordering ten gevolge van corona in het scenario midden is jaarlijks 2.700 uur (2 fte).

Inzet ten behoeve van de gezondheidsgevolgen van Corona – Epidemiologie

De GGD heeft als ambitie een proactieve deskundige organisatie en een voorvechter van gelijke kansen op gezondheid te zijn. Daarvoor is het belangrijk om beschikking te hebben over actuele informatie over gezondheid en leefstijl in de regio. In september 2021 is de Gezondheidsmonitor vervangen door de digitale [Gezondheidsgids](#). Deze biedt inzicht in de gezondheidssituatie van de inwoners van de regio Haaglanden en krijgt meerdere keren per jaar een update. Op deze website kan iedereen de meest recente cijfers met betrekking tot gezondheid en leefstijl in Haaglanden op een laagdrempelige manier bekijken en vergelijken.

Basis voor de Gezondheidsgids zijn de Gezondheidsmonitor Volwassenen & Ouderen en de Gezondheidsmonitor Jeugd die elke vier jaar uitkomen. De Gezondheidsmonitor Volwassenen & Ouderen 2020 is gelijktijdig met de nieuwe website gepubliceerd. In duidingsgesprekken met gemeenten heeft de GGD-resultaten uit de Gezondheidsmonitor Volwassenen & Ouderen 2020 toegelicht; verdiepende inzichten komen begin 2022 beschikbaar.

Vanwege de impact van COVID-19 op de publieke gezondheid voert de GGD naast de reguliere Gezondheidsmonitoren extra onderzoeken uit om de gezondheidssituatie te monitoren. Hiervoor is een meerjarig landelijk pakket aan gezondheidsonderzoeken opgesteld – corona gezondheidsmonitors (CGM), grotendeels uitgevoerd met financiering door de rijksoverheid via ZonMw; een overzicht van de planning van deze monitors staat in onderstaande tabel.

Monitor	Type monitor: regulier/extra	Dataverzameling	Data-analyse	Rapportage
CGM Jeugd 2021	extra	Najaar 2021	Voorjaar 2022	24 mei 2022
CGM JongV 2022	extra	Voorjaar 2022	Najaar 2022	Voorjaar 2023
CGM V&O 2022	extra	Najaar 2022	Voorjaar 2023	Najaar 2023
GM Jeugd 2023	regulier	Najaar 2023	Voorjaar 2024	Najaar 2024
CGM JongV 2024	extra	Voorjaar 2024	Najaar 2024	Voorjaar 2025
GM V&O 2024	regulier	Najaar 2024	Voorjaar 2025	Najaar 2025
GM OGGZ	Waarschijnlijk continue registratie 2021-2025; geen vaste tijdsblokken aan te geven			

CGM = corona Gezondheidsmonitor; GM= Gezondheidsmonitor; JongV= Jongvolwassenen (16 t/m 25 jaar); OGGZ= Openbare Geestelijke GezondheidsZorg; V&O= Volwassen en Ouderen (18 jaar en ouder)

NB

- bovenstaande is gebaseerd op de voorlopige planning van GGD GHOR Nederland en daarom (nog) onder voorbehoud.
- of de CGM JongV 2024 uitgevoerd gaat worden, hangt af van de evaluatie van de CGM JongV 2022.

De resultaten van deze onderzoeken komen vanaf 2022 beschikbaar. De eerste publicatiedatum is 24 mei 2022 voor de Corona Gezondheidsmonitor Jeugd (CGM Jeugd). De uitkomsten van deze onderzoeken gaan leiden tot verdere (regionale) adviezen om de gezondheid van inwoners te bevorderen en te beschermen, in lijn met eerdere kernboodschappen.

Voor wat betreft de extra inzet om meer inzicht te krijgen in de gevolgen van de coronapandemie in regio Haaglanden, zoals eerder in deze paragraaf beschreven, heeft het AB voor 2022 en 2023 ingestemd, mits er rijksmiddelen beschikbaar zijn, met uitvoering van het scenario waarin de GGD voor elke Gezondheidsmonitor het volgende biedt:

- de regionale en landelijke resultaten in de Gezondheidsgids Haaglanden,
- indien mogelijk – bij voldoende respons/aantallen – de gemeentelijke resultaten in de Gezondheidsgids Haaglanden
- toelichting en duiding van de resultaten in een webinar voor beleidsmedewerkers en wethouders van de gemeenten
- verdiepende analyses op specifieke thema's – in overleg met gemeenten.

Daarnaast:

- houdt de GGD de landelijke ontwikkelingen bij en vertaalt deze naar de regio Haaglanden
- onderhoudt de GGD contacten met onderzoekspartners om hun resultaten over de situatie in de regio of gemeenten samen te brengen
- werkt de GGD samen met onderzoekspartners om aanvullend inzicht te verkrijgen in gezondheidseffecten.

Naast deze landelijke monitors naar de impact van de coronapandemie continueert de afdeling Epidemiologie in 2022 de monitoring van de pandemie in 2022 aan de hand van Epi-curves, het panelonderzoek (gedrag burgers, vertrouwen in overheid, invloed op mentale gezondheid) en het coronadashboard en het beantwoorden van vragen hierover. Dit wordt gefinancierd uit rijksmiddelen (Programma Corona). Het is nog niet duidelijk of hier vraag en middelen voor zijn na 2022.

De begrote extra inzet voor het scenario midden is jaarlijks 2.700 uur (2 fte).

GGD-1: Inzet t.b.v. gezondheidsgevolgen COVID-19 (Epidemiologie en Gezondheidsbevordering)

Wat de effecten van COVID-19 op de volksgezondheid zullen zijn op de taken van GGD Haaglanden in 2023 is op dit moment nog niet aan te geven. Wel blijft het noodzakelijk om extra in te zetten op taken Epidemiologie en Gezondheidsbevordering om deze effecten te kunnen duiden en tegen te gaan. Het AB heeft afspraken gemaakt over extra inzet voor de taken Epidemiologie en Gezondheidsbevordering op regionaal niveau mits Rijksfinanciering beschikbaar is. Het betreft de inzet van 2 fte voor Gezondheidsbevordering en 2 fte voor Epidemiologie. Het AB heeft de intentie om ook in 2023 extra in te zetten op EPI en GB vanuit de in 2021 ontvangen Blokhuismiddelen. Op dit moment is een PM-post opgenomen voor 2023. Het is de bedoeling dat de concrete invulling hiervan verwerkt wordt in de Ontwerpbegroting 2023 (AB april 2022).

*Omvang: 2 fte (S11) voor Gezondheidsbevordering en 2 fte (S11) voor Epidemiologie
Financiering: incidenteel noodzakelijk (2022 & 2023) o.b.v. rijksmiddelen die via de gemeenten aan de GGD beschikbaar worden gesteld.*

2.4.2 Infectieziektepreventie en -bestrijding

COVID-19 heeft het belang van een goede infectieziektepreventie en -bestrijding herbevestigd. Maar ook los van COVID-19 is het belang hiervan onmiskenbaar. Infectieziektepreventie en -bestrijding is dan ook een belangrijk element in de visie van GGD Haaglanden, in zijn ambitie om regionaal partner te zijn waar het gaat om acute problemen voor de publieke gezondheid. Landelijke en mondiale ontwikkelingen, zoals de effecten van klimaatveranderingen (o.a. de opkomst van door muggen- en teken overdraagbare ziekten), grootschalige urbanisatie gepaard gaande met mondiaal intensief contact met dieren (o.a. de uitbraken van Ebola en Corona), ingewikkelde internationale voedselketens (o.a. Salmonella-infecties door consumptie van eieren uit een ander EU land), intensief reisgedrag (met importziekten als mazelen en Gele Koorts), toenemende antibioticaresistentie en een afnemende vaccinatiebereidheid zorgen voor een vergroot risico op (uitbraken van) infectieziekten. De langdurige crisissituatie rondom COVID-19 heeft daarnaast oude en nieuwe vragen aan het licht gebracht over de professionele bezetting, verantwoordelijkheden, inbreng en borging van infectieziektepreventie en -bestrijding bij de GGD.

De afname van de vaccinatiebereidheid is een zorgelijke landelijke ontwikkeling. Als GGD hebben wij niet altijd een leidende rol in de uitvoering van vaccinaties, maar zijn wij in feite het expertisecentrum op het gebied van vaccinaties. Om de vaccinatiebereidheid voor COVID-19, alsook voor het Rijksvaccinatieprogramma en vaccinaties voor risicogroepen of beroepsgroepen te vergroten, is het belangrijk om in de komende jaren met een duidelijke visie te komen op de rol van de GGD als expertisecentrum. De GGD is bovendien goed in staat om desgewenst snel en flexibel een rol in de uitvoering op zich te nemen. COVID-19 heeft nogmaals benadrukt hoe belangrijk het bereiken van specifieke doelgroepen is voor de preventie en bestrijding van infectieziekten. De hierin geleerde lessen, waaronder de wijkgerichte aanpak, neemt de GGD mee in toekomstige trajecten.

Met het oog op bovenstaande is de GGD voornemens te heroriënteren op de invulling van Infectieziektepreventie en -bestrijding. Uitgangspunt voor de GGD is dat de 2 fte uitbreiding voor Algemene Infectieziektebestrijding die in 2021 en 2022 incidenteel is toegekend in het kader van stijgende inwoneraantallen, onderdeel uitmaakt van de structurele formatie waarvan uit wordt gegaan.

GGD-2: Structurele uitbreiding Infectieziektepreventie en -bestrijding

Voor GGD Haaglanden is het van belang om zich samen met de gemeenten te heroriënteren op de inzet en de verschillende vormen van financiering die hiervoor beschikbaar zijn, zowel vanuit de GR als vanuit landelijke bijdragen of subsidies. De GGD zal met een realistische herijking van de formatienormering voor de uitvoering van de infectieziektepreventie en -bestrijding komen, rekening houdend met mogelijkheden tot op- en afschalen in een crisissituatie. Het vergrote risico op (uitbraken van) infectieziekten vraagt daarnaast om extra inzet op surveillance. De uitwerking van de formatienormering vindt plaats in 2022, waarbij het uitgangspunt is deze binnen de GGD-begroting te realiseren.

Omvang: NNB

Financiering: 2,0 fte te wijzigen van incidentele- naar structurele financiering, vervolgens binnen begroting

2.4.3 Gezonde leefomgeving

In een drukker wordende wereld wordt het belang van gezondheid in de leefomgeving steeds groter. Opgaven als verstedelijking, duurzaamheid en klimaatadaptatie, maar ook de toename van overgewicht en eenzaamheid, vragen om investering in een groene en gezonde omgeving. GGD Haaglanden brengt al jaren adviezen uit over gezondheid in plannen voor de fysieke leefomgeving, maar tot nu toe zijn deze vaak ad hoc en reactief. De laatste tijd is er wel een sterke groei van de vraag naar adviezen. Dit lijkt een gevolg van de toenemende aandacht voor de gezonde leefomgeving, waarvan het belang ook in de Omgevingswet is verankerd. Alle gemeenten hebben vanuit het fysieke domein nadrukkelijk de GGD op het oog om te adviseren over gezondheidsaspecten in de integrale afwegingen bij bestuurlijke beslissingen over de fysieke omgeving.

We streven naar een integrale benadering in onze adviezen en geven hiermee invulling aan de GGD brede ambitie 'Adviseur voor een gezonde leefomgeving', zoals het AB heeft vastgesteld in de Visie 2030 van GGD Haaglanden. De taak van de medische milieukunde versterkt zich door samenwerking met andere disciplines als gezondheidsbevordering, epidemiologie, infectieziektebestrijding en beleidsadvisering tot een integrale advisering op het gebied van gezonde leefomgeving.

We streven daarbij naar een groeimodel voor de komende jaren, opdat wij ons kunnen gaan inzetten als volwaardig adviseur gezonde leefomgeving door bij te dragen aan:

1. Visievorming: bijvoorbeeld omgevingsvisies en de doorontwikkeling daarvan.
2. Beleidsvorming: (omgevings)programma's m.b.t. inhoudelijke thema's (bijv. luchtkwaliteit, klimaat, energietransitie, etc.) en/of gebiedsgerichte integrale omgevingsprogramma's.
3. Regels en concrete uitwerkingen van beleid: bijvoorbeeld in omgevingsplannen (juridische regels, beoordelingscriteria, richtlijnen, etc.).
4. Initiatieven, omgevingsvergunningen: advisering over vergunningaanvragen.
5. Gebiedsontwikkeling (woningbouw, infrastructuur), inclusief beoordeling van milieueffectrapportages.
6. Analyse van data t.b.v. een regionaal beeld van gezondheidsrisico's, incl. trends.
7. Verkenning en concretisering van de mogelijkheden om de leefomgeving in te zetten ter bevordering van een gezonde leefstijl (bijvoorbeeld op het onderwerp voedselomgeving) en het terugdringen van gezondheidsachterstanden.

Hiermee geven we invulling aan de wettelijke taak 'medische milieukunde', als adviseur publieke gezondheid binnen het domein van de gezonde leefomgeving in samenwerking met andere disciplines en gericht op preventie.

Het werken aan een gezonde leefomgeving heeft een aantal kenmerken:

- **Kennisintensief:** vanwege de diversiteit van het werkveld waarbij er voortdurend nieuwe ontwikkelingen zijn, is het van belang om goed aangesloten te zijn op de kennisinfrastructuur van GGD GHOR Nederland in samenwerking met het RIVM. Dit geheel functioneert effectief en efficiënt en stelt ons in staat om bij onze adviezen de actuele stand van de kennis te betrekken.
- **Lange adem en opbouw van relaties:** in de regio zijn veel ontwikkelingen gaande: omgevingsvisies, omgevingsplannen, omgevingsprogramma's, gebiedsontwikkelingen, bouwplannen, beleidsplannen, milieueffectrapportages, etc. Om de rol als adviseur voor een gezonde leefomgeving op een goede manier in te kunnen vullen, is een voortdurende inspanning nodig om zicht op deze ontwikkelingen te houden, betrokkenheid bij vaak lang lopende trajecten in te kunnen vullen en te zorgen dat sleutelfunctionarissen op dit terrein bij de gemeenten de GGD weten te vinden als partner.
- **Interactief:** de implementatie van de Omgevingswet vereist een integrale benadering waarbij van alle betrokken partijen (afdelingen binnen gemeenten, ketenpartners als Omgevingsdienst, Veiligheidsregio, GGD en waterschap, provincie, bedrijven en burgers) actieve deelname aan planprocessen wordt verwacht, in plaats van de huidige werkwijze waarbij de GGD veelal in een relatief laat stadium kan reageren op plannen van anderen.

We beschouwen het adviseren over een gezonde leefomgeving als invulling van de wettelijke taak op het gebied van medische milieukunde, zoals die momenteel landelijk wordt gedefinieerd en ingevuld.

Toekomstgerichte blik: scenario's

Er is een toekomstgerichte blik nodig van gemeenten samen met de GGD om de ambitie Adviseur gezonde leefomgeving uit de Visie 2030 waar te maken én te anticiperen op nieuwe taken op het gebied van gezonde leefomgeving die naar verwachting de komende jaren (via rijk en gemeenten) bij de GGD komen te liggen. We stellen voor hier gefaseerd naar toe te werken. De GGD heeft een groeimodel ontwikkeld, waarin wordt toegewerkt naar de GGD als regisseur gezonde leefomgeving in Haaglanden (het scenario Regionaal Plus). In onderstaand kader wordt een illustratie gegeven van deze rol voor het thema luchtkwaliteit.

Illustratie: Regionale aanpak luchtkwaliteit

Van alle milieufactoren heeft luchtverontreiniging het meest negatieve effect op de gezondheid. Jaarlijks overlijden in Nederland ca. 12.000 mensen vervroegd als gevolg van de blootstelling aan luchtverontreiniging. De WHO adviseert dan ook om toe te werken naar veel lagere concentratieniveaus om zo veel mogelijk gezondheidswinst te bereiken. In september 2021 zijn de WHO-advieswaarden voor luchtverontreinigende stoffen aanzienlijk aangescherpt, waarmee de urgentie om aan schonere lucht te werken nog wordt benadrukt.

Wegverkeer en huishoudens (o.a. houtstook) zijn in de regio Haaglanden de belangrijkste veroorzakers van luchtverontreiniging. Daarnaast leveren bronnen buiten de regio een bijdrage, zoals industrie, scheepvaart en landbouw. Luchtverontreiniging houdt zich dan ook niet aan (gemeente)grenzen en het verbeteren van de luchtkwaliteit kan alleen door een gezamenlijke inspanning.

Het Schone Lucht Akkoord uit 2020 is een akkoord tussen Rijk, provincies en een groot aantal gemeenten en heeft het bereiken van gezondheidswinst als ambitie. Om effectief aan gezonde lucht te werken, willen wij als GGD stimuleren dat álle gemeenten in de regio Haaglanden zich aansluiten bij dit Schone Lucht Akkoord. De gemeenten kunnen vervolgens de krachten bundelen in de uitvoering, samen met andere regionale partners.

In de themasessie van het Algemeen Bestuur (juli 2021) over de landelijke nota Volksgezondheidsbeleid is aangegeven dat er behoefte is om op het thema luchtkwaliteit gemeente overstijgend samen te werken. Vanuit de regisserende rol (fase 4 in het groeimodel) wil GGD Haaglanden aanjager zijn voor een gezondere lucht in de regio en samen met de gemeenten de aanpak van blootstelling aan luchtverontreiniging in de regio versterken met specifieke aandacht voor hoogrisicogroepen.

Activiteiten die de GGD vanuit die rol kan oppakken, zijn bijvoorbeeld:

- Analyse van de gezondheidseffecten van luchtverontreiniging op regionale schaal
- Onderlinge afstemming van maatregelen ter verbetering van de luchtkwaliteit
- Verkennen van aanvullende maatregelen om de luchtverontreiniging op hoogblootgestelde locaties te verminderen
- Ontwikkelen van (regionaal) ruimtelijk beleid voor gevoelige bestemmingen
- Gezamenlijke communicatie over het verminderen van (de overlast van) houtstook.

Onderstaande tabel geeft de verschillende fasen van het groeimodel weer. Per fase wordt ook weergegeven wat de extra benodigde inzet in fte is.

Fase	Inhoud scenario	Producten en dienstverlening
Fase 1 GGD reactief + 2 fte (‘Regionaal Light’)	Voornamelijk reactief (adviseren, resp. meedoen op verzoek), rekening houdend met de intensivering van het reactieve MMK-werk (autonome groei). Onderhouden bestaand netwerk.	De GGD: <ul style="list-style-type: none">- doet op beperkte schaal mee in de implementatie van de Omgevingswet (incl. aansluiten op het DSO¹)- op enkele cruciale plekken schuift de GGD aan bij en adviseert over beleids- en gebiedsontwikkelingen.
Fase 2 GGD reactief-plus + 3 fte	Voornamelijk reactief (adviseren, resp. meedoen op verzoek), rekening houdend met de intensivering van het reactieve MMK-werk (autonome groei). Uitbouwen bestaand netwerk. Hiermee vergroten we onze zichtbaarheid, wat zal leiden tot meer adviesvragen.	De GGD: <ul style="list-style-type: none">- biedt de producten en dienstverlening zoals in scenario GGD reactief- neemt deel aan gemeentelijke Omgevingstafels en andere initiatieven- neemt deel aan en adviseert over relevante planprocessen (beleids- en gebiedsontwikkelingen).- Signaleert kansen en bedreigingen op het gebied van de leefomgeving op basis van algemene kennis en inzichten

Fase 3 GGD als sparringpartner + 4 fte	Adviesrol in fysiek domein is breder binnen de GGD geborgd, personeel is geëquipeerd om de benodigde rol te pakken, is actief in gesprek met gemeenten om in de belangrijkste (plan)processen te participeren. Hiermee kunnen we ervoor zorgen dat we structureel bij alle gemeenten en relevante partijen daarbinnen en daaromheen in beeld zijn bij gebiedsontwikkelingen, deelnemen aan de meest relevante planprocessen, etc.	De GGD: - biedt de producten en dienstverlening zoals in scenario GGD reactief-plus - zet zich proactief in voor een gezonde leefomgeving bij beleids- en gebiedsontwikkelingen vanuit een integraal perspectief (incl. gezondheidsbevordering, infectieziektebestrijding, etc.) - analyseert bestaande gegevens (omgevingsfactoren en gezondheid) als onderbouwing van regionale signalen over kansen of bedreigingen op het gebied van de leefomgeving
Fase 4 GGD als regisseur gezonde leefomgeving Haaglanden + 6 fte ('Regionaal Plus')	GGD schuift bij alle gemeenten bij alle (plan)processen m.b.t. de fysieke leefomgeving aan om het belang van een gezonde leefomgeving te vertegenwoordigen in de integrale afweging die moet plaatsvinden en verricht regionaal (epidemiologisch) onderzoek naar de relatie tussen gezondheidsindicatoren en omgevingsfactoren	De GGD: - biedt de producten en dienstverlening zoals in scenario GGD als sparringpartner - pakt proactief een regierol in (plan)processen waar het verschil gemaakt gemaakt kan worden voor een gezonde leefomgeving - signaleert over kansen of bedreigingen op het gebied van de leefomgeving op basis van eigen onderzoek

Het waarborgen van de inzet van de GGD bij de advisering over een gezonde leefomgeving, inclusief de implementatie van de Omgevingswet, zonder afbreuk te doen aan de kwaliteit van het werk, vergt meer formatie. Met de huidige formatie (structureel 1 fte voor "gezonde leefomgeving") kan de GGD niet voldoen aan de toenemende vraag van gemeenten naar het reactieve werk (adviesvragen m.b.t. gezonde leefomgeving). Dat betekent dat de kwaliteit en kwantiteit van de advisering niet geborgd is. Ook kan de GGD de ambitie uit de visie niet realiseren. De basiscapaciteit is ook onvoldoende om flexibel grotere ad hoc adviesvragen als lokale taak op te kunnen vangen. De komende jaren zal de GGD deze capaciteit dus moeten uitbreiden.

Zonder extra middelen vanuit de GR start de GGD met de basis van het groeimodel: het scenario Regionaal Light. Dat scenario vraagt al extra formatie, maar kan binnen de begroting worden opgelost. De gezamenlijke uitdaging voor de GGD en de gemeenten is om te zoeken naar aanvullende financiering passend bij het groeimodel. Investerings kunnen zowel lokaal (binnen de gemeentelijke begroting voor het fysieke domein, opbrengsten van leges, etc.), als nationaal (landelijke programma's van VWS, implementatie Omgevingswet, etc.) gevonden worden. Deze zoektocht naar structurele aanvullende financiering zal de GGD, in overleg met gemeenten, in 2022 starten. Op termijn wil de GGD – én de gemeenten – daarmee op een vergelijkbaar capaciteitsniveau komen als andere regionale partijen die in het speelveld van omgevingsbeleid en ruimtelijke ontwikkelingen opereren (o.a. Veiligheidsregio, Omgevingsdienst, Hoogheemraadschap). Als het niet lukt om aanvullende financiering te vinden, dan zal de ambitie "adviseur gezonde leefomgeving" zoals beschreven en vastgesteld in de visie (AB april 2021) niet waargemaakt kunnen worden.

Vertrekpunt: scenario Regionaal Light

Zoals aangegeven starten we met de basis van het groeimodel. Op het gebied van gezonde leefomgeving werkt de GGD daarin voornamelijk reactief, dat wil zeggen: adviseren, resp. meedoen op verzoek, rekening houdend met de intensivering van het reactieve MMK-werk (autonome groei). De GGD onderhoudt het bestaande netwerk. De GGD maakt scherpe inhoudelijke keuzes en prioriteert hierbij de thema's Luchtkwaliteit, Klimaat en Gezondheid in planvorming.

Qua producten en dienstverlening zal de GGD:

- op beperkte schaal meedoen in de implementatie van de Omgevingswet (voorbeelden: aansluiten bij regionale samenwerking, bijdragen aan Omgevingsprogramma's Zoetermeer, bijdragen aan Omgevingsvisie Den Haag, aansluiten op het Digitaal Stelsel Omgevingswet, adviseren over omgevingsplannen)
- op enkele cruciale plekken aanschuiven en adviseren over beleids- en gebiedsontwikkelingen (voorbeelden: Havenkwartier Rijswijk, Schieoevers-Noord Delft, Den Haag Zuid-West).

Hiernaast onderhoudt de GGD de medisch milieukundige advisering die zich meer op gezondheidsbescherming tegen bestaande (milieu)risico's richt (asbest, lood, koolmonoxide, vocht- en schimmelproblematiek, etc.) en vangt de autonome groei daarin op.

In het scenario Regionaal Light zal de GGD scherp inhoudelijke keuzes maken en kunnen niet alle adviesvragen opgepakt worden. Risico hierbij is dat mogelijk niet alle gemeenten voldoen aan wettelijke kaders van de Omgevingswet. Dit kan ondervangen worden door inkoop van aanvullende lokale taken, mits begroot.

Het scenario Regionaal Light vraagt om 2 fte aanvullende capaciteit. Om dat binnen begroting te kunnen realiseren, is het noodzakelijk de incidentele uitbreiding van MMK (1,2 fte S11) om te zetten naar een structurele uitbreiding. Daarnaast herprioriteert de GGD structureel 0,8 fte S11 binnen de eigen begroting. Regionale inzet op het thema luchtkwaliteit (in vervolg op de bestuurlijke bijeenkomst over de landelijke nota volksgezondheid) vergt nog eens 0,5 fte S11. Hiervoor zal binnen begroting (of anderszins) een oplossing worden gevonden.

Lokale taken als aanvulling op scenario Regionaal Light

Naast het beleggen van de taak 'adviseur voor een gezonde leefomgeving' als regionale taak kunnen gemeenten afspraken maken over extra activiteiten die – naar aard of omvang – boven het normale advieswerk uitgaan. Als vuistregel gebruiken we hiervoor een begrote bijdrage van de GGD van meer dan 40 uren voor een individuele adviesvraag. Voorbeelden hiervan zijn:

- Onderzoek en advies in het kader van de Interimwet Stad en milieubenadering (Entreegebied Zoetermeer)
- Specifieke lokale uitwerking op het gebied van luchtkwaliteit en gevoelige bestemmingen (onderzoek en advies luchtkwaliteit gemeente Den Haag en gemeente Leidschendam-Voorburg)
- Opstellen (en uitvoeren) van een lokaal hitteplan.

Het risico is dat er een langere doorlooptijd is bij lokale taken, omdat de GGD bij lokale taken ad hoc specialistische capaciteit moet vinden. Deze nadelen kunnen deels ondervangen worden door per gemeente meerjarenafspraken te maken over de afname van lokale taken, bijvoorbeeld op specifieke thema's per gemeente.

GGD-3: Gezonde Leefomgeving (structurele uitbreiding MMK en luchtkwaliteit)

Om de inzet van de GGD bij de advisering over een gezonde leefomgeving, inclusief de implementatie van de Omgevingswet te kunnen waarborgen en daarbij geen afbreuk te doen aan de kwaliteit van het werk in de volle breedte, is meer formatie nodig. Met de huidige formatie (structureel 1 fte voor "gezonde leefomgeving") kan GGD Haaglanden onvoldoende ingaan op de toenemende adviesvragen van gemeenten m.b.t. gezonde leefomgeving). We kunnen de ambitie uit de visie niet realiseren en de kwaliteit en kwantiteit van onze wettelijke taak om te adviseren over gezonde leefomgeving is niet geborgd. In 2023 wordt door prioritering binnen eigen begroting de capaciteit georganiseerd voor het scenario Regionaal Light. Daarnaast wordt gezamenlijk (GGD en gemeenten) gezocht naar aanvullende financiering voor verdere uitbreiding naar het scenario Regionaal Plus, zowel lokaal (binnen de gemeentelijke begroting voor het fysieke domein, opbrengsten van leges, etc.) als nationaal (landelijke programma's VWS, implementatie Omgevingswet, etc.).

Op het thema luchtkwaliteit wordt regionaal ingezet, daarvoor is aanvullend 0,5 fte benodigd. Daarvoor wordt dekking gevonden door herprioritering binnen de begroting (of anderszins).

Omvang: structureel 2 fte S11 + 0,5 fte luchtkwaliteit

Financiering: Adviseur leefomgeving: 1,2 fte uit een wijziging van incidentele- naar structurele financiering en 0,8 fte via herprioritering binnen de GGD-begroting.

0,5 fte luchtkwaliteit via herprioritering binnen de GGD-begroting (of anderszins)

2.4.4 Forensische geneeskunde

Forensische geneeskunde is een belangrijke en groeiende taak van de GGD. Het kabinet heeft het [standpunt](#) dat de taken Lijkschouw en Forensisch Medisch Expertise (FME) onder regie van de GGD uitgevoerd moeten worden. Vooruitlopend op structurele financiering is landelijk incidenteel voor 2022 [3,2 miljoen euro](#) ter beschikking gesteld ter versterking van de forensische geneeskunde. Tegelijkertijd speelt er landelijk een zeer groot tekort aan forensische artsen.

Tegen die achtergrond is in 2021 een project gestart om de samenwerking tussen GGD Haaglanden en GGD Hollands Midden te intensiveren en organisatorisch zaken te vervlechten, zoals een uniforme werkwijze en ondersteuning. Ook hebben beide GGD-en de implementatie van de nieuwe taak Forensisch Medische Expertise voor Kinderen (FMEK) gezamenlijk opgepakt. Deze samenwerking is een belangrijke stap om de forensische geneeskunde gelijk aan de politieregio te organiseren. Een aandachtspunt is dat GGD Hollands Midden in de huidige situatie een breder takenpakket uitvoert (Lijkschouw, FME en medische arrestantenzorg) dan GGD Haaglanden (Lijkschouw en FMEK).

Intern moeten ook taken zoals letsel- en zedenonderzoek worden ontwikkeld. Bij het tempo waarin deze taakuitbreiding plaatsvindt moet de GGD rekening houden met de personele krapte die ook in Haaglanden speelt.

GGD-4+5: Kwartiermaker Forensische geneeskunde en bijstellen tarieven

De Inspectie Gezondheid en Jeugd (IGJ) heeft als onderdeel van landelijk onderzoek bij GGD-en naar uitvoering van de forensische geneeskunde geconcludeerd dat de basis bij GGD Haaglanden en - Hollands Midden op orde is. In de landelijke rapportage concludeert de IGJ echter ook dat de dienstverlening onverantwoord onder druk staat vanwege het geringe aantal forensisch artsen.

Alle ontwikkelingen voor een robuuste en toekomstbestendige forensische geneeskunde hebben impact op de bedrijfsvoering (incl. kostprijs en tarieven) en op de wijze waarop de forensische geneeskunde is georganiseerd. Daartoe behoren bijvoorbeeld het up to date maken van het elektronisch patiëntendossier, implementatie van het landelijke functiehuis, de impact van een veranderend werkgebied en de landelijke kostprijsystematiek. Het is op dit moment nog niet mogelijk aan te geven wat precies deze impact gaat zijn. Uiteraard wordt het bestuur hierover geïnformeerd zodra hier meer duidelijkheid in komt. Voor 2022 wordt een kwartiermaker (0,4 fte) aangesteld met als taak Forensische Geneeskunde 'nieuwe stijl' vorm te geven.

Omvang: kwartiermaker 0,4 fte, effect landelijke tarieven NNB

Financiering: kwartiermaker incidenteel vanuit resultaat GGD 2021 via reserve GR, effect landelijke tarieven structureel PM

2.4.5 Toezicht op de kinderopvang

Toezicht op de kinderopvang (TOKIN) kent twee relevante ontwikkelingen met het oog op de begroting: flexibilisering en intensivering gastouders.

Flexibilisering TOKIN

De GGD werkt sinds de invoering van risico gestuurd toezicht (2012) met jaarlijkse inspecties met beoordelingen van verplicht te toetsen voorwaarden. Deze vaste inspectie-set maakt dat een voorspelbare focus is ontstaan zonder voldoende ruimte voor maatwerk.

In 2017 hebben vier GGD-en daarom een pilot georganiseerd waarbij alleen beoordeling van de Verklaringen Omtrent Gedrag (VOG) en Voorschoolse Educatie verplicht was en het toezicht verder maatwerk.

Bij de evaluatie bleek dat blinde vlekken op kwaliteitseisen bloot kwamen te liggen en dat zowel houders als toezichthouders enthousiast waren.

In de zomer van 2021 hebben het ministerie van SZW, VNG Naleving en GGD GHOR Nederland besloten om flexibilisering van het toezicht na te streven. De gewenste ingangsdatum is 2022, maar GGD-en en gemeenten krijgen ruimte tot 2023. Dan moeten gemeenten de afweging 'wat, waarom wordt geïnspecteerd' vastgelegd hebben. GGD Haaglanden gaat in 2022 in overleg met de gemeenten over een pilot voor flexibilisering van het toezicht. Zonder pilot is namelijk niet te overzien hoe groot het effect op de interne bedrijfsvoering zal zijn.

Intensivering gastouders

Op Prinsjesdag is bekendgemaakt dat het kabinet heeft besloten om met ingang van 1 januari 2022 het toezicht en de handhaving in de gastouderopvang te intensiveren. Hiervoor wordt structureel 6,4 miljoen euro extra beschikbaar gesteld door het ministerie van SZW aan gemeenten. SZW beoogt hiermee dat 50% van de voorzieningen voor gastouderopvang ieder jaar geïnspecteerd wordt door de GGD, en om meer tijd beschikbaar te hebben zodat een voorziening voor gastouderopvang vaker onaangekondigd kan worden geïnspecteerd.

Met de septembercirculaire zijn deze middelen toegekend aan de gemeenten. Zij zijn voor 2022 echter nog vrij in de besteding hiervan, daarna niet meer. Wij zien in de afgesproken aantallen inspecties met de gemeenten voor 2022 (zie 2.5.2a) nog geen significante stijging van het aantal inspecties, we verwachten voor 2023 daarom een forse stijging van het aantal inspecties van gastouders. Dat effect kan nog versterkt worden door het personeelstekort bij de dagopvang en de BSO, wat aanleiding kan geven dat er méér nieuwe gastouders komen.

Voor 2023 zal daarom mogelijk een uitbreiding van de formatie bij TOKIN nodig zijn.

GGD-6: Pilot TOKIN

Landelijk is afgesproken dat de transitie van risicogestuurd naar geflexibiliseerd toezicht kosten neutraal wordt ingevoerd. Concreet betekent dit dat GGD-en en gemeenten geen implementatiekosten vergoed krijgen en dat de omvang van het toezicht niet naar beneden mag worden bijgesteld. De norm van inspecteren bij 100% van de locaties blijft daarmee overeind. Over eventuele ruimte die ontstaat kunnen werkafspraken worden opgesteld. Voor 2023 verwachten we een toename van werkzaamheden door intensivering van de inspecties bij gastouders.

Omvang: pilot NNB, uitbreiding formatie NNB

Financiering: pilot incidenteel binnen begroting, uitbreiding formatie mogelijk structureel gewenst o.b.v. extra rijksmiddelen (besluitvorming als meer informatie bekend is).

2.5 Financiële-/ bedrijfsmatige ontwikkelingen

2.5.1 Uniforme werkwijze Areaal/inwonersaantallen

De begrotingssystematiek en de wijze van kostprijsbepaling in de begroting vinden jaarlijks plaats op basis van de afspraken in het financieel statuut. In het statuut is opgenomen dat "De productie-aantallen (volumeontwikkeling) zijn onderbouwd en dat er rekening is gehouden met bijgestelde inwonersaantallen. Hierbij wordt, vanwege de publicatiedatum van de bevolkingsstatistiek van het CBS uitgegaan van het inwonertal op 1 januari van het voorafgaande jaar" (artikel 7, lid 1).

Vanaf 2019 zijn geen budgettaire consequenties verbonden aan volumeontwikkeling en de groei van het aantal inwoners. Voor het jaar 2021 en 2022 heeft de GR de GGD incidenteel middelen toegekend om het aantal meldingen bij de taken infectieziektebestrijding en medische milieukunde op te vangen. Besluitvorming over het structureel maken van deze middelen is onderdeel van een breder vraagstuk: een toename van reguliere werkzaamheden, die GGD Haaglanden reeds uitvoert, door een toename van het aantal inwoners waaraan dat werk gerelateerd is. Het gaat dus nadrukkelijk niet om intensivering van werkzaamheden of om nieuwe werkzaamheden, maar louter om werkzaamheden die de GGD reeds uitvoert.

In bijlage 1 is een uitwerking opgenomen van dit vraagstuk met als conclusie dat compensatie voor het toenemend aantal inwoners zou hebben geleid tot een hogere bijdrage. Via de Voorjaarsbrief 2022 heeft incidentele compensatie plaatsgevonden voor Medische Milieukunde (MMK) en Algemene Infectieziektebestrijding (AIB). Verdere jaarlijkse compensatie zal nodig blijven.

Het AB heeft besloten de incidentele compensatie voor 2022 structureel te maken en vanaf 2023 een jaarlijkse correctie op basis van aantal inwoners toe te passen, uitgaande van 75% van de inwonerbijdrage voor het basispakket. Het doel van het aanpassen van de systematiek is om meer rust en stabiliteit in de GGD-begroting te brengen, ditzelfde geldt voor de meerjarenbegrotingen van de gemeenten. Op basis van een verwachte jaarlijkse stijging van het inwoneraantal met circa 10.000 gaat het in totaal om een bedrag van € 75.000 per jaar.

Voor de nieuwe systematiek gelden de volgende spelregels bepaald, teneinde de nadelen zoveel mogelijk te compenseren.

Variant	Spelregels
Jaarlijkse correctie o.b.v. aantal inwoners	<ul style="list-style-type: none"> • De inwonerbijdrage wordt ieder jaar bepaald, omdat de kosten/financiering van taken ook kan veranderen • Jaarlijks informeert de GGD de GR waar de middelen voor worden ingezet. Indien de middelen niet direct benodigd zijn, zullen ze aan de GR-reserve worden toegevoegd • Een daling van het aantal inwoners leidt tot een negatieve correctie (indien mogelijk) • Evaluatie of de systematiek werkt na drie jaar • In de Voorjaarsbrief worden enkel nog aanvragen gedaan voor bijvoorbeeld veranderende wetgeving, veranderende kwaliteitsniveaus of innovatie, maar niet meer voor de compensatie van toegenomen volumes.

GGD-7: Areaaluitbreiding

Om te zorgen voor duidelijkheid over hoe rekening te houden met bijgestelde inwoneraantallen in de begroting, heeft het AB besloten een jaarlijkse correctie toe te passen voor de inwoneraantallen op basis van 75% van de inwonerbijdrage voor het basispakket. Deze systematiek wordt na 2 jaar geëvalueerd en kan dan herzien worden.

2.5.2a Correctie aantallen (productie) en tarieven Toezicht kinderopvang

De GGD begroot jaarlijks de taak Toezicht Kinderopvang aan de hand van de vastgestelde opgave *Toezicht Kinderopvang* over het voorgaande jaar. De begroting over het jaar 2023 baseert de GGD op de opgave die de gemeenten in 2022 geven.

De taak Toezicht Kinderopvang wordt afgerekend op basis van afname. Hierdoor lopen de gemeenten geen risico dat ze meer moeten betalen dan dat ze in aantallen afnemen. Voor de inschatting van de bijdrage van de gemeenten kan het echter wenselijk zijn om de begroting 2022 te wijzigingen aan de hand van het nieuwe aanbod.

In de Voorjaarsbrief 2022 (paragraaf 2.4.3b Impuls kwaliteit Toezicht kinderopvang) is het verzoek ingediend om de kwaliteit beter te borgen door de capaciteit senior toezichthouder uit te breiden van 0,7 fte naar 1,2 fte. Op 10 januari 2022 hebben de verantwoordelijke beleidsambtenaren van de gemeenten hier akkoord voor gegeven. De extra kosten die dit met zich meebrengt zijn volgens afspraak verwerkt in de tarieven.

GGD-8: Correctie aantallen en tarieven TOKIN

Door het vaststellen van het aanbod *Toezicht Kinderopvang 2023* is het onontkoombaar dat de GGD de programmabegroting 2023 uitwerkt op basis van dit aanbod. Daarnaast is het wenselijk om dit aanbod door te voeren bij een gewijzigde begroting 2022. De tarieven zijn volgens afspraak opgehoogd om de kosten van 0,5 fte senior toezichthouder te dekken.

2.5.2b Correctie aantallen (productie) en tarieven Lijkschouw

De taak Lijkschouw wordt, net als de taak Toezicht Kinderopvang, afgerekend op basis van afname. Ook hier betalen de gemeenten niet meer dan het aantal activiteiten dat de GGD binnen deze taak uitvoert. Het aantal lijkschouwen, uitstellen begrafenissen en lijkenpassen stijgt de afgelopen jaren. Twee jaar geleden heeft de GGD naar aanleiding van de toenmalige stijging een voorstel gedaan de geprognosticeerde aantallen voor de begroting aan te passen. Deze aantallen zijn voor de begroting 2021 en 2022 gebruikt. De AAC heeft verzocht om te analyseren of de toen geprognosticeerde aantallen nog accuraat zijn. In bijlage 2 is deze analyse opgenomen. Uit de analyse blijkt dat de gemiddelde aantallen in 2020 en 2021 voor vrijwel alle producten iets hoger zijn en vooral voor de producten lijkenpas en uitstel begrafenissen. Dit kan echter niet los worden gezien van de uitbraak van het Coronavirus (zie ook eerdere bestuursrapportages). Naast een correctie van de aantallen zal voor 2022 e.v. een beperkte correctie in de tarieven plaatsvinden door (niet eerder opgenomen) pensioenverplichtingen voor nul-uren contracten van (reeds voor de GGD werkzame) FG-artsen.

GGD-9: Correctie aantallen en tarieven Lijkschouw

Voor de inschatting van de bijdrage van de regiogemeenten kan het wenselijk zijn om de begroting 2023 op te stellen en de begroting 2022 te wijzigen aan de hand van een nieuwe prognose. Aangezien de verrichtingen jaarlijks fluctueren wordt de helft van de gemiddelde stijging in 2020 en 2021 meegenomen bij een nieuwe prognose van aantallen voor 2022 en 2023. Deze prognose is in bijlage 2 in het geel opgenomen. Het is voor de kostendekkendheid noodzakelijk de tarieven aan te passen voor niet eerder voorziene pensioenverplichtingen voor FG-artsen.

2.5.3 Overige ontwikkelingen**Financiering regeling Aanvullende Seksuele Gezondheidszorg (ASG)**

Het Ministerie van VWS heeft de intentie om de taken uit de ASG-regeling per 1 januari 2023 over te laten gaan naar de herziene Wet publieke gezondheid (Wpg). Hierbij gaat de gehele regeling over naar de Wpg, dus naast de huidige taken blijven ook de huidige regio's en budgetverdeling intact. In de huidige situatie ontvangt GGD Haaglanden een instellingsubsidie voor de financiering van ASG. De verwachting is dat het Ministerie van VWS deze van een instellingssubsidie naar een specifieke uitkering zal omzetten. De middelen zijn specifiek geormerkt t.b.v. het CSG. De feitelijke uitwerking van de nieuwe regeling is nog niet bekend en daarom is een precies voorstel niet mogelijk.

GGD-10: Regeling Aanvullende Seksuele Gezondheidszorg

Het algemeen bestuur heeft de intentie uitgesproken dat het wijzigen van de financieringsvorm in principe geen effect heeft op het uitvoeren van de taak seksuele gezondheid.

2.5 Inschatting budgettaire consequenties

Voorgaande ontwikkelingen hebben budgettaire consequenties voor 2022 en de jaren daarna. De inschatting van de budgettaire consequenties wordt in onderstaande tabel getoond:

	2022	2023	I/S	Dekking
Incidentele uitbreiding AIB/MMK 2021/2022	€ -350.000	€ -350.000	S	Deelnemersbijdrage stabiliseren
Structureel maken incidentele uitbreiding AIB/MMK	€ 350.000	€ 350.000	S	Deelnemersbijdrage stabiliseren
Inzet ten behoeve van de gezondheidsgevolgen van Corona 4 fte Epi+GB	€ 488.000	PM	S	Deelnemersbijdrage/Rijksmiddelen
Herijking infectieziektepreventie en -bestrijding	PM	PM	S	Binnen begroting GGD
Gezonde leefomgeving 0,8 fte MMK	€ 98.000	€ 98.000	S	Binnen begroting GGD
Gezonde leefomgeving luchtkwaliteit	€ 49.000	€ 49.000	S	Binnen begroting GGD
Forensische geneeskunde (kwartiermaker)	€ 70.000	€ -	I	Ten laste van resultaat 2021 (via reserve GR)
Forensische geneeskunde (actualisatie aantallen)	€ 9.000	€ 11.000	S	Tarieven FG
Forensische geneeskunde (tarieven)	€ 40.000	€ 40.000	S	Tarieven FG
Forensische geneeskunde (aantallen+tarieven)	€ 49.000	€ 51.000	S	Aanpassing Tarieven FG (verhoging)
Toezicht kinderopvang (pilot)	PM	€ -	S	Ten laste van resultaat 2021 (via reserve GR)
Toezicht kinderopvang (actualisatie aantallen en tarieven regulier)	€ -111.000	€ -96.000	S	Tarieven Tokin
Toezicht kinderopvang (kwaliteitsmedewerker via tarief)	€ 55.000	€ 55.000	S	Tarieven Tokin
Toezicht kinderopvang (actualisatie aantallen + nieuwe tarieven)	€ -56.000	€ -41.000	S	Aanpassing Tarieven Tokin (verlaging)
Areaal-uitbreiding	€ -	€ 75.000	S	Deelnemersbijdrage
<u>dekking:</u>				
Binnen begroting GGD	€ 147.000	€ 147.000		
Tarieven	€ -7.000	€ 10.000		
Reserve GR	€ 70.000	€ -		
Deelnemersbijdragen (gedekt uit rijksmiddelen)	€ 488.000	PM		
Deelnemersbijdragen (tbv areaal)	€ -	€ 75.000		

Het AB heeft besloten om de eerdere incidentele uitbreidingen voor AIB en MMK structureel te maken. Dit betekent dat de inzet en de daaraan verbonden deelnemersbijdrage voor deze onderdelen gelijk blijft na 2022 en niet afneemt. Daarnaast kent de GGD een aantal incidentele en structurele activiteiten waarvan de kosten binnen de begroting zullen worden opgevangen. Het betreft de herijking van de formatie van AIB, adviseur Leefomgeving, kwartiermaker Forensische Geneeskunde en (mogelijk) een pilot voor TOKIN. Wegens corona is het op dit moment lastig te bepalen waar binnen de GGD-begroting precies ruimte zit om dekking voor deze kosten te vinden. Immers, veel van de werkzaamheden vinden op dit moment anders plaats dan voorheen. De GGD acht het verantwoord deze activiteiten uit te voeren zonder extra budget. De afspraak daarbij is dat het gedeelte van het positieve resultaat GGD 2021 dat door de opdrachtnemer zal worden teruggegeven aan de GR aan de GR-reserve wordt toegevoegd. Zodat in 2022 hieruit de incidentele kosten van de kwartiermaker FG en de pilot voor TOKIN gedekt kan worden.

Het effect van de beschreven ontwikkelingen op de bijdrage per gemeente wordt in onderstaande tabellen voor 2022 en 2023 samengevat weergegeven. Uit de tabellen blijkt dat de deelnemersbijdrage stabiel blijft. In hoofdstuk 5 is een verdere uitsplitsing opgenomen van de ontwikkelingen die van invloed zijn op de deelnemersbijdrage per gemeente.

Deelnemersbijdrage 2022 (incl. TBC)	Totaal	Delft	D-H	L-V	M-D	P-N	Rsw	Wa	We	Ztm
Oorspronkelijke bijdrage 2022	11.198	979	5.779	722	183	526	521	254	1.051	1.183
Gewijzigde bijdrage 2022	11.686	1.021	6.031	754	191	548	543	265	1.097	1.235
Bijstelling 2022	488	43	252	31	8	23	23	11	46	52
Deelnemersbijdrage 2023 (incl. TBC)	Totaal	Delft	D-H	L-V	M-D	P-N	Rsw	Wa	We	Ztm
Oorspronkelijke bijdrage 2023	11.198	979	5.779	722	183	526	521	254	1.051	1.183
Gewijzigde bijdrage 2023	11.198	979	5.779	722	183	526	521	254	1.051	1.183
Bijstelling 2023	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Bijlage 1 Uitwerking compensatie stijgend aantal inwoners

In deze bijlage wordt de systematiek waarmee compensatie van een stijgend aantal inwoners plaats gaat vinden toegelicht.

Inwoneraantal is de belangrijkste variabele voor de hoeveelheid werk

De belangrijkste variabele die van invloed is op de hoeveelheid werk van de GGD, is het aantal inwoners in het gebied.¹ Een deskstudy bij enkele GGD'en² wijst uit dat kosten van een GGD vaak gerelateerd worden aan het aantal inwoners. In een enkel geval worden bepaalde kosten gerelateerd aan het aantal jeugdigen. Maar andere variabelen, zoals bijvoorbeeld oppervlakte of bedrijvenbestanden, zien we niet terugkomen.

Het aantal inwoners in de regio Haaglanden groeit gestaag

De afgelopen jaren stijgt het inwoneraantal in de regio Haaglanden gestaag. Onderstaande tabel toont deze cumulatieve stijging:

Jaar*	Den Haag	H8	Totaal	Stijging t.o.v. t-1	Stijging t.o.v. 2018
2019	7.679	5.499	13.178	1,22%	1,22%
2020	13.106	10.390	23.496	0,94%	2,18%
2021	20.281	16.019	36.300	1,16%	3,36%
2022	22.875	18.705	41.580	0,47%	3,85% ³

* Het weergegeven jaartal betreft het begrotingsjaar; de peildatum van het aantal inwoners is T-1 (bijvoorbeeld voor de begroting 2019 is de peildatum 01/01/2018)

Compensatie van inwoneraantallen zou hebben geleid tot een hogere bijdrage

In de situatie voor 2018 zou GGD Haaglanden automatisch gecompenseerd zijn voor deze stijging op basis van het aantal extra inwoners X de inwonerbijdrage. De inwonerbijdrage was in 2018 respectievelijk € 9,19 voor Den Haag en € 8,13 voor de overige gemeenten. Om te bepalen welke extra inkomsten GGD Haaglanden zou hebben ontvangen bij compensatie van deze stijgende inwoneraantallen, is deze inwonerbijdrage van 2018 jaarlijks geïndexeerd en vermenigvuldigd met de toename van het aantal inwoners. Onderstaande tabel toont deze berekening.

Jaar	Inwonerbijdrage		Indexatie* (gewogen)	# extra inwoners X inwonerbijdrage		
	Den Haag	H8		Den Haag	H8	Totaal
2018	€ 9,19	€ 8,13				
2019	€ 9,36	€ 8,28	1,84%	€ 71.868	€ 45.529	€ 117.398
2020	€ 9,72	€ 8,60	3,84%	€ 127.370	€ 89.328	€ 216.699
2021	€ 9,95	€ 8,81	2,42%	€ 201.870	€ 141.057	€ 342.927
2022	€ 10,19	€ 9,02	2,40%	€ 233.155	€ 168.662	€ 401.816
Totaal				€ 634.264	€ 444.576	€ 1.078.840

* De jaarlijkse verhouding personele/materiële kosten bedraagt ca. 80/20; de betreffende jaarlijkse indexaties zijn in die verhouding gewogen berekend

Via de Voorjaarsbrief heeft compensatie plaatsgevonden

GGD Haaglanden heeft vanaf 2018 dus ruim € 1 miljoen niet automatisch gecompenseerd gekregen. Echter, sinds die tijd wordt wel ieder jaar een Voorjaarsbrief opgesteld, waarin aanvragen voor aanvullende middelen kunnen worden gedaan. In de Voorjaarsbrieven 2021 en 2022 zijn, naast intensiveringsvoorstellen, ook specifieke aanvragen gedaan voor noodzakelijke aanvullende middelen voor MMK en AIB om de reguliere werkzaamheden te kunnen uitvoeren.

¹ Zie ook het rapport 'Nu investeren in de GGD; rapport over de toekomst van GGD'en in Nederland, SP, november 2020, waarin wordt aangegeven dat de kosten van GGD'en worden uitgedrukt in de bijdrage per inwoner

² GGD Amsterdam, GGD Rotterdam-Rijnmond, GGD Regio Utrecht en GGD Hollands Midden

Onderstaande tabel laat zien wat de toegekende middelen langs deze weg zijn geweest.

Jaar	MMK	AIB	Totaal
2019	-	-	-
2020	-	-	-
2021	€ 138.000	€ 190.000	€ 328.000
2022	€ 146.000	€ 202.000	€ 348.000
Totaal	€ 284.000	€ 392.000	€ 676.000

Compensatie zal nodig blijven

Het volume van de reguliere werkzaamheden van de GGD zal, met name door stijgende inwoneraantallen, waarschijnlijk blijven toenemen. Er is immers een duidelijke relatie tussen bijvoorbeeld infectieziekten en het aantal inwoners. Het is daarom wenselijk dat de GGD hier een compensatie voor ontvangt.

Onderzoek compensatie systematiek

Door GGD Haaglanden zijn verschillende varianten onderzocht hoe om kan worden gegaan met de financiering hiervan. Daarbij is ook gekeken naar andere GGD'en en GR'en, zoals de Veiligheidsregio en Omgevingsdiensten. We concluderen dat het compenseren van toegenomen werk door stijgende aantallen bij GGD'en en Veiligheidsregio's gemeengoed is. Dat gebeurt door jaarlijkse correctie op basis van aantal inwoners (en soms ook in combinatie met het aantal jongeren) of door jaarlijks aanvragen te doen. Vanwege de rust en stabiliteit heeft het AB besloten om een jaarlijkse correctie op basis van het aantal inwoners te gaan toepassen. Niet alle taken bewegen in dezelfde mate mee met een stijging of daling van het aantal inwoners. Op basis van een analyse van de verschillende taken en een inschatting van de mate waarin de inzet hiervoor meebeweegt door een wijziging van het aantal inwoners, is besloten om voor de correctie een percentage van 75% van de inwonerbijdrage te hanteren.

Bijlage 2 Correctie aantallen (productie) Lijkschouw

Aantallen begroting 2022	Delft	D-H	L-V	M-D	P-N	Rsw	Was	Wes	Ztm	Totaal
Collegiaal overleg / adviezen forensische zorg	34	165	13	-	2	15	3	13	17	262
Euthanasie	32	194	57	4	18	27	18	35	49	434
Lijkschouw	76	470	38	4	12	34	19	40	68	762
Melding dood minderjarige	6	14	-	-	-	1	-	1	1	22
Uitstellen begrafenis, lijkenpas	21	112	13	-	-	4	1	9	11	170

Realisatie 2020	Delft	D-H	L-V	M-D	P-N	Rsw	Was	Wes	Ztm	Totaal
Collegiaal overleg / adviezen forensische zorg	32	191	25	8	4	6	13	19	43	341
Euthanasie	33	178	53	4	13	31	19	41	38	410
Lijkschouw	87	493	39	15	21	27	24	46	72	824
Melding dood minderjarige	6	12	1	-	-	1	-	1	1	22
Uitstellen begrafenis, lijkenpas	40	296	17	1	4	16	5	9	31	419

Prognose realisatie 2021	Delft	D-H	L-V	M-D	P-N	Rsw	Was	Wes	Ztm	Totaal
Collegiaal overleg / adviezen forensische zorg	39	168	29	-	3	17	5	19	34	315
Euthanasie	34	190	48	5	19	24	19	34	48	422
Lijkschouw	82	466	45	5	17	33	26	55	57	785
Melding dood minderjarige	3	14	-	-	-	-	-	-	-	17
Uitstellen begrafenis, lijkenpas	48	350	33	2	5	26	2	26	38	528

Gemiddelde 2020 & 2021	Delft	D-H	L-V	M-D	P-N	Rsw	Was	Wes	Ztm	Totaal
Collegiaal overleg / adviezen forensische zorg	36	180	27	4	4	12	9	19	39	328
Euthanasie	34	184	51	5	16	28	19	38	43	416
Lijkschouw	85	480	42	10	19	30	25	50	64	805
Melding dood minderjarige	5	13	1	-	-	1	-	1	1	20
Uitstellen begrafenis, lijkenpas	44	323	25	1	5	21	3	17	34	474

Verskil begroting 2022 en gemiddelde	Delft	D-H	L-V	M-D	P-N	Rsw	Was	Wes	Ztm	Totaal
Collegiaal overleg / adviezen forensische zorg	2	14	14	4	2	-3	6	6	22	67
Euthanasie	2	-10	-7	1	-2	1	1	3	-6	-18
Lijkschouw	8	9	4	6	7	-4	6	10	-4	43
Melding dood minderjarige	-1	-1	1	-	-	-1	-	-0	-1	-2
Uitstellen begrafenis, lijkenpas	23	210	12	1	5	17	2	9	24	303

Voorstel begroting 2022	Delft	D-H	L-V	M-D	P-N	Rsw	Was	Wes	Ztm	Totaal
Collegiaal overleg / adviezen forensische zorg	35	172	20	2	3	13	6	16	28	295
Euthanasie	33	189	54	4	17	27	18	36	46	425
Lijkschouw	80	475	40	7	16	32	22	45	66	783
Melding dood minderjarige	5	13	0	-	-	1	-	1	1	21
Uitstellen begrafenis, lijkenpas	33	218	19	1	2	12	2	13	23	322

Verskil begroting 2022 en nieuw voorstel	Delft	D-H	L-V	M-D	P-N	Rsw	Was	Wes	Ztm	Totaal
Collegiaal overleg / adviezen forensische zorg	1	7	7	2	1	-2	3	3	11	33
Euthanasie	1	-5	-3	0	-1	0	0	2	-3	-9
Lijkschouw	4	5	2	3	4	-2	3	5	-2	21
Melding dood minderjarige	-1	-0	0	-	-	-0	-	-0	-0	-1
Uitstellen begrafenis, lijkenpas	11	105	6	1	2	8	1	4	12	152

3. Ontwikkelingen en begrotingsuitgangspunten Veilig Thuis

3.1 Introductie

In de Voorjaarsbrief worden de bedrijfsmatige- en beleidsmatige ontwikkelingen opgenomen die een mogelijk effect hebben op de ontwerpbegroting van 2023.

De *bedrijfsmatige ontwikkelingen* worden behandeld in paragraaf 3.2 en hebben met name betrekking op technische zaken, zoals de instroom van meldingen, adviezen en de ontwikkeling van de wachtlijst. Paragraaf 3.2 geeft een technische analyse van de ontwikkelingen en prognosticeert de aantallen voor aankomend begrotingsjaar. Aansluitend is een voorstel opgenomen voor de productmix van aankomend begrotingsjaar.

De *beleidsmatige ontwikkelingen* zijn in te delen naar vier hoofdthema's, die relevant zijn voor de verdere ontwikkeling van Veilig Thuis Haaglanden.

De vier hoofdthema's worden behandeld in de volgende paragrafen:

- 3.3 Regiovisie ketensamenwerking
- 3.4 Kwaliteitsimpuls VTH
- 3.5 Werving en behoud personeel
- 3.6 Informatievoorziening en ICT

Terugblik 2021 en vooruitblik 2022 en 2023

In 2021 lag het aantal meldingen 11% lager dan in de gewijzigde begroting. Het aantal adviezen bleek 10% hoger dan begroot. Er zijn geen indicaties dat het aantal meldingen in 2022 lager, of hoger zal uitvallen dan in 2021. De afgelopen twee jaar heeft de instroom van meldingen en adviezen gefluctueerd binnen een bandbreedte, waarbij de instroom van kwartaal tot kwartaal verschilde, maar geen piekwaarden vertoonde buiten deze bandbreedte. In paragraaf 3.2 wordt nader ingegaan op de ontwikkeling van meldingen, adviezen en de wachtlijst aan de hand hiervan wordt een actuele raming opgesteld voor de begroting 2022 en 2023. Gedurende het jaar worden de werkelijke aantallen nauwgezet gevolgd waardoor tijdig zicht ontstaat op de benodigde bijstellingsmaatregelen voor 2022 en voor 2023. Aan de hand van de 4- en 8-maands bestuursrapportages zal op basis van het ontstane beeld worden gezien of een bijstelling van het begrotingsbesluit noodzakelijk is.

De toekomstige verwachting van de aantallen meldingen en adviezen is onzeker, alhoewel er geen indicaties zijn dat het aantal meldingen en adviezen buiten de bandbreedte zal komen. De coronapandemie lijkt vooralsnog weinig effect te hebben op de cijfers, huiselijk geweld en kindermishandeling blijft ten alle tijden een belangrijk punt van aandacht.

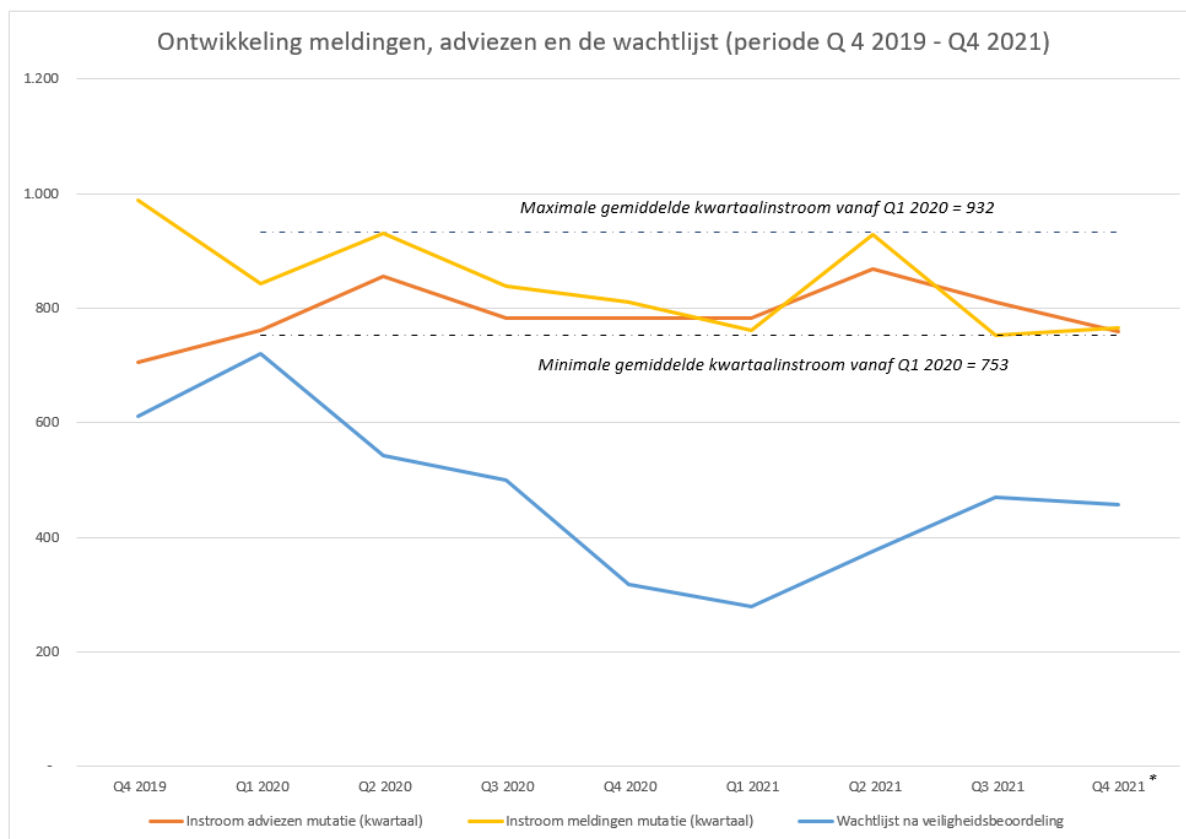
Met het operationeel worden van het dashboard en de Ketenmonitor in 2022, is de verwachting dat betrokkenen ook vanuit de lokale teams bij de gemeente een betrouwbaar en gedetailleerd beeld krijgen van de ontwikkelingen in de aantallen per gemeente.

In de hierna volgende paragrafen volgt een uitwerking van de financiële impact voor de ontwikkelingen met betrekking tot de begrotingscycli 2022 en 2023.

3.2 Bedrijfsmatige ontwikkelingen

Deze paragraaf analyseert de ontwikkeling van meldingen, adviezen en wachtlijst in 2021, geeft aansluitend een prognose van aantallen meldingen en adviezen en schetst de omvang flexibele schil van maatschappelijk werkers.

De ontwikkelingen van het aantal adviezen en meldingen en de werkvoorraad in de afgelopen 2 jaar zijn in onderstaande grafiek per kwartaal weergegeven.

* Voor de maand december van Q4 2021 zijn geprognostiseerde waarden gebruikt o.b.v. lange termijnsgemiddelen

Samengevat zijn de aantallen per jaar:

		Instroom adviezen	Instroom meldingen	Werkvoorraad per 31-12
2021	begroot	8.550	10.500	-
2021	werkelijk	9.411	9.338	458
2020	werkelijk	9.540	10.266	323
2019	werkelijk	8.187	10.392	681

De begroting van Veilig Thuis wordt opgebouwd op basis van het zogenaamde Q-consultmodel. In dit model volgt uit de verwachte aantallen op basis van vastgestelde normtijden een benodigde formatie. Op basis van vastgestelde salarisbedragen per schaal wordt vervolgens de financiële begroting bepaald. Eén van de begrotingsuitgangspunten van Veilig Thuis is dat voor de raming van de verwachte instroom in de initiële begroting van het jaar T (2023) het jaar T-2 (de werkelijke instroom in 2021) als uitgangspunt wordt genomen. Op basis van de actuele aantallen vindt indien nodig bijstelling plaats. Voor de begroting 2022 wordt voorgesteld de aantallen aan te passen naar de actuele cijfers van 2021.

Komende periode zal een herijking van het rekenmodel worden uitgevoerd, dat gebruikt wordt voor de begrotingsramingen. Dit is van belang om een goede aansluiting te houden tussen de werkelijke werkzaamheden die worden uitgevoerd en de normtijden die daarbij gehanteerd worden. De (financiële) impact van de herijking zal onderdeel uitmaken van de Voorjaarsbrief 2023.

Actualisatie prognose verwachte aantallen adviezen.

Voorgesteld wordt daarom om voor het aantal verwachte adviezen uit te gaan van 9.411 adviezen. Dit betekent voor de benodigde formatie en het benodigde budget het volgende:

Adviezen (incl. ZSM en chatfunctie)	Verwacht aantal	Benodigde formatie	Benodigd budget (incl. BV-toeslag)
Huidige begroting 2022/2023	8.556	13,87	€ 1.342.000
Voorstel bijgesteld begroting 2022/2023 o.b.v. actuele aantallen	9.411	14,91	€ 1.460.000
Aanpassing	855	1,04	€ 119.000

VT-1: Actualisatie aantal adviezen

Het aantal verwachte adviezen in de huidige begroting 2022 worden geactualiseerd en zowel in 2022 als 2023 wordt uitgegaan van een verwacht aantal adviezen van 9.411 per jaar. De extra personele inzet die hiervoor nodig is kan binnen de begroting van VHT worden opgevangen (zie volgende alinea over meldingen).

Actualisatie prognose verwachte aantallen meldingen

Voor de prognose van het aantal te verwerken *meldingen* dient rekening gehouden te worden met de werkvoorraad. Deze is per ultimo 2021 458. Hoewel er in 2020 een inhaalslag is geweest in het wegwerken van de wachtlijst, is deze in 2021 door personeelsgebrek weer opgelopen. Dit heeft ook tot gevolg gehad dat het (deels incidenteel) toegevoegde budget niet geheel is besteed in 2021. Het niet bestede budget zal conform de geldende spelregels worden teruggegeven aan de GR. Gezien de personele krapte is het niet te verwachten dat de hele werkvoorraad in 2022 alsnog wordt weggewerkt. Verwacht wordt (en wenselijk is) dat in ieder geval 50% van de huidige werkvoorraad zal worden weggewerkt. Voor het aantal te behandelen meldingen betekent dit dan dat deze bestaat uit de verwachte instroom + 50% van de huidige werkvoorraad, dus $9.338 + 50\% \times 458 = 9.567$ meldingen. Bij de taak meldingen wordt een onderscheid gemaakt tussen meldingen die na ontvangst direct doorgezet kunnen worden naar het lokale veld, meldingen waarvan eerst onderzocht moet worden of er nader onderzoek nodig is (voorwaarden & vervolg) en meldingen waarbij sowieso een nader onderzoek door Veilig Thuis nodig is. De verhouding tussen deze 3 verschillende soorten meldingen wordt de productmix genoemd. Bij de verschillende soorten meldingen zijn verschillende normtijden vastgesteld. Een melding die direct doorgezet kan worden naar het lokale veld kost minder tijd dan een melding waarbij eerst nader onderzoek nodig is. In de huidige begroting is uitgegaan van de productmix zoals deze in 2019 werkelijk was. In 2021 bleek de verhouding tussen de verschillende soorten meldingen anders dan begroot. Voorgesteld wordt om de productmix bij te stellen op basis van de actuele verhouding in 2021, zodat de begroting wordt aangepast naar de actuele situatie.

Productmix Meldingen	oud	nieuw
Direct naar lokale veld	48,8%	56,2%
Interventie zonder onderzoek (V&V)	39,0%	17,8%
Onderzoek	12,2%	26,0%

Verhouding vast-flexibel

Actualisatie omvang flexibele schil maatschappelijk werkers

Vanwege de onzekerheid over de volumeontwikkeling is eerder gekozen voor een mix van structurele en flexibele inzet van de benodigde capaciteit. De benodigde capaciteit hangt mede af van de vervolgstappen die Veilig Thuis na veiligheidsbeoordeling inzet ("productmix"). Eventuele ruimte die ontstaat door een gunstiger productmix dan voorzien wordt benut om openstaande werkvoorraad te verkleinen, zodat wachtlijsten en doorlooptijden korter worden. Uit bovenstaande grafiek is af te leiden dat de afgelopen 2 jaar de instroom fluctueerde in een bandbreedte tussen de 753 en 932 per maand (kwartaalinstroom omgerekend naar gemiddelden per maand).

In het tweede kwartaal van 2020 en 2021 kende de instroom een verloop aan de bovenkant van de bandbreedte, terwijl voor de overige kwartalen het verloop zich aan de onderkant begaf van de bandbreedte. Op basis van de ontwikkeling van het aantal meldingen in de afgelopen 2 jaar is vast te stellen dat het aantal gemiddeld op 836 per maand ligt binnen een bandbreedte tussen de 753 en 932 per maand (kwartaalinstroom omgerekend naar gemiddelden per maand). De afwijking ten opzichte van het gemiddelde is dus maximaal ca. 10%. Hoewel de toekomst altijd onzeker is, lijkt het erop dat de instroom van meldingen dus relatief stabiel is. Dit leidt ertoe dat wordt voorgesteld om de huidige verhouding tussen vast en flexibel personeel (2/3 vast, 1/3 flexibel) te herzien en deze verhouding bij te stellen naar 85%/15%. VTH geeft onder de huidige omstandigheden de voorkeur aan een groter bestand vaste medewerkers, zodat kennis en ervaring behouden blijft binnen de organisatie en VTH in staat zal zijn om door te bouwen aan de interne kwaliteitsimpuls, waarover gesproken is in paragraaf 3.4.

Het verschil in kosten tussen een externe en een interne medewerker is relatief klein. Voor extern personeel wordt gerekend met een uurtarief dat naar hoger ligt dan bij intern personeel.

Daarentegen wordt bij extern personeel gerekend met een lagere BV-toeslag.

VT-2: Verhouding vast-flexibel

In de begroting wordt de verhouding tussen vast en flexibel personeel herijkt naar 85:15.

VT-3: Actualisatie aantal Meldingen

In de begroting 2022 en 2023 wordt uitgegaan van een bijgesteld aantal meldingen van in totaal 9.567 per jaar. Dit op basis van de werkelijke aantallen in 2021 die conform de systematiek van het rekenmodel als uitgangspunt worden gebruikt.

De aanpassing van aantallen en omvang flexibele schil betekent voor de benodigde formatie en het benodigde budget het volgende:

Meldingen (incl. BBH-diensten)	Verwacht aantal	Mix	Benodigde formatie	Benodigd budget (incl. BV- toeslag)
Huidige begroting 2022/2023	10.501		139,01	€ 13.889.000
<i>Direct naar lokale veld</i>	5.129	49%		
<i>Voorwaarden en Vervolg</i>	4.093	39%		
<i>Vervolgtraject met onderzoek</i>	1.279	12%		
Bijgesteld o.b.v. actuele aantallen	9.567		134,64	€ 13.601.000
<i>Direct naar lokale veld</i>	5.373	56%		
<i>Voorwaarden en Vervolg</i>	1.702	18%		
<i>Vervolgtraject met onderzoek</i>	2.492	26%		
Aanpassing	-934		-4,37	€ -288.000

Per saldo betekenen de bijstelling van de aantallen adviezen en meldingen, de productmix en de verhouding vast/flexibel personeel een verlaging van de formatie van 3,3 fte en een verlaging van de begroting van €169.000,- structureel. Dit is een optelsom van de actualisatie van het aantal meldingen (verlaging benodigd budget van € 288.000) en de actualisatie van het aantal adviezen (een verhoging van het benodigd budget van € 119.000).

Tijdigheid: veiligheidsbeoordelingen en levering diensten binnen wettelijke termijnen

Hoewel VTH streeft naar een zo hoog mogelijk percentage casussen tijdig af te ronden lukt het op dit moment onvoldoende om aan de wettelijke termijnen te voldoen. Daarbij is het van belang op te merken dat er een grote afhankelijkheid is van variabelen, zoals: personeelsontwikkeling, aantal meldingen en samenwerking in de keten.

VT-4: Bijstellen productmix Meldingen

In de begroting wordt de productmix bijgesteld op basis van de actuele verhouding in 2021.

Daarnaast is het van belang te beseffen dat het niet altijd haalbaar is om binnen de wettelijke termijn van 5 werkdagen alle taken uit te voeren die met de veiligheidsbeoordeling samenhangen.

Met name het bereiken van melder, directbetrokkenen en eventueel betrokken hulpverlening kost veel tijd. VTH vindt het belangrijk om informatie van deze partijen mee te nemen in de beoordeling, zodat er sneller passende ondersteuning ingezet kan worden en de directbetrokkenen niet onnodig op de wachtlijst belanden.

Ook bij de andere VT-organisaties in het land blijkt het lastig om de wettelijke termijnen te halen. De oorzaak bij VTH is vooral de wachtlijst. Doordat de bezetting van de organisatie nog achterblijft op de formatie moeten er keuzes worden gemaakt in wat er als eerst opgepakt kan worden.

VTH heeft ervoor gekozen om de prioriteit te leggen bij het aannemen van de meldingen/ adviesvragen en het doen van veiligheidsbeoordelingen. Hierdoor en door wachtlijstbeheer houden we zicht op de meldingen die acute aandacht nodig hebben. Deze zaken worden direct opgepakt. Het gevolg is wel dat casuïstiek met een meer structureel karakter een langere wachttijd heeft, de wettelijke termijn van 10 weken wordt dan niet gehaald.

Zoals aangegeven is het behalen van de wettelijke doorlooptijden in de Veiligheidsbeoordelingen, de diensten V&V en Onderzoek voor iedere Veilig Thuis organisatie een uitdaging.

De wachtlijst betreft de meldingen ná de fase van veiligheidsbeoordeling door VTH, maar het is de fase vóór dat een onderzoeker van VTH de zaak op zich neemt en start met de dienst. Signalen of meldingen van huiselijk geweld en kindermishandeling, waarbij acute onveiligheid bestaat, krijgen in de veiligheidsbeoordeling altijd voorrang. Ook voor de aanpak van de wachtlijst geldt dat de zwaarste casussen altijd met voorrang worden behandeld. Om de tijdigheid van de wettelijke termijnen te bevorderen zet VTH sterk in op ketensamenwerking en ze neemt maatregelen, die gericht zijn op het werven en behouden van personeel, zodat zoveel mogelijk casussen tijdig opgepakt en afgerond kunnen worden.

Chatfunctie

De landelijke politiek besloot in 2020 dat een chatfunctie moest worden ontwikkeld om de betrokkenen van huiselijk geweld een extra mogelijkheid te geven contact te leggen met Veilig Thuis, en kreeg hiermee een wettelijk (bedrijfsmatig) karakter. Sindsdien is VTH tijdens kantooruren regionaal bereikbaar via de chatfunctie. Tijdens de harde lockdown was Veilig Thuis ook in de avonden en weekenden bereikbaar via de chat.

VWS verwacht dat de Veilig Thuis organisaties samen de technische ondersteuning van de chat bekostigen (die door 'Serviant' wordt ondersteunt en vanaf 2020 nog werd bekostigd door VWS). Ook zullen de VT's naar verwachting zorgdragen voor een e-learning voor de medewerkers, die met de chatfunctie werken.

In de begroting van 2022 heeft VTH 1,5 FTE gereserveerd voor de inzet van medewerkers op de chat. In 2021 heeft VTH de samenwerking gezocht met VT Hollands Midden. Sinds de zomer bemensen de beide VT-organisaties de chat gezamenlijk. De huidige inzet op de chat door VTH is 1 FTE. Het effect van de chatfunctie bij Veilig Thuis wordt (landelijk) nog nader onderzocht. Zodra de uitkomsten van dit onderzoek bekend zijn, zal een advies worden voorgelegd aan het AB om de chatfunctie wel of niet te continueren. De chatfunctie is opgenomen als begrotingspost in 2022, waardoor continuering van de pilot niet tot een claim hoeft te leiden.

3.3 Regiovisie en ketensamenwerking

Geweldscirkel doorbreken met nieuwe aanpak geweld

De aanpak huiselijk geweld is een zogenaamde 'ketenaanpak', met VTH en de lokale teams als 'twee spinnen in het web', en daaromheen verschillende uitvoerende hulp- en ondersteuningsorganisaties die meehelpen (de gevolgen van) huiselijk geweld te bestrijden. VTH's rol in die ketenaanpak wordt beschreven in het uitvoeringsprogramma van de Regiovisie Aanpak Huiselijk geweld Haaglanden 2019-2022 'Geweldscirkel doorbreken met nieuwe aanpak geweld' (hierna 'regiovisie'). In de regiovisie benoemden gemeenten en ketenpartners gezamenlijke resultaten die ze de komende vier jaren wilden bereiken en ontwikkelopgaven in de ketenaanpak-preventie, vroeg-signalering, advies en melding, interventie, monitoring – en ketensamenwerking.

Het programma loopt van 2019 tot 2022 en zal daarna worden geëvalueerd. In juli 2021 is de Tussentijdse rapportage verschenen.⁴

Doelen van de regiovisie en tussentijdse resultaten

In juli 2021 zijn voorlopige resultaten van de regiovisie Haaglanden gepubliceerd in een tussentijdse rapportage, met daarin ook de resultaten van de ketensamenwerking. Ketensamenwerking is (samen) werken aan het bereiken van een gezamenlijk doel: het duurzaam stoppen van huiselijk geweld. Elke organisatie in de keten huiselijk geweld vormt een belangrijke schakel, waarbij VTH vanuit haar advies- en meldfunctie, een spin in het web is. Er zijn verschillende ketensamenwerkingen afhankelijk van de problematiek, zoals werken in de keten van ouderenmishandeling, meisjesbesnijdenis of kindermishandeling. De regiovisie heeft t.a.v. de ketensamenwerking drie concrete doelen opgesteld, die in juli 2021 zijn beoordeeld met een 'gematigd positieve' tot 'positieve' uitkomst.⁵ Gematigd positief wil zeggen dat de actie en inzet voldoende is, maar dat aandachtspunten te benoemen zijn. En een positief resultaat betekent een voorspoedige voortgang, met een prestatieniveau dat zal worden doorgezet in de komende jaren.

Doel 1. Veilig Thuis Haaglanden is een erkend en goed toegerust expertisecentrum voor de aanpak van huiselijk geweld. Andere organisaties in de keten maken gebruik van de expertise van Veilig Thuis Haaglanden.

Resultaat medio 2021: VTH heeft afgelopen jaren stevig geïnvesteerd hierin, gesteund door de extra middelen, met een positief resultaat (voor een nadere toelichting zie hieronder de alinea: toelichting van de Regiovisie op de huidige ketensamenwerking).

Doel 2. Het is duidelijk aan welke basisvoorwaarden (rollen, taken en verantwoordelijkheden) de lokale teams moeten voldoen in de samenwerking met Veilig Thuis Haaglanden. De basis is op orde, zowel lokaal als regionaal. Daarbij gaat het specifiek om de verantwoordelijkheidsverdeling.

Resultaat medio 2021: Er is afgelopen jaren, na de wetswijziging van de meldcode HGKM, veel gebeurd. De regio is er nog niet, verder werken volgens dit (hoge) prestatieniveau is noodzakelijk. Dan kan de regio zich voorbereiden op toekomstige uitdagingen, zoals het nieuwe Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming.

Doel 3. De ketensamenwerking tussen zorg en veiligheid is zodanig gerealiseerd dat zo dicht mogelijk op een incident én zo kort mogelijk nadat het incident heeft plaatsgevonden, geïntervenieerd kan worden.

Resultaat medio 2021: De regio heeft de afgelopen periode via allerlei pilots al werkenderwijs veel geleerd. Deze kennis moet soms nog beter samengebracht en breder gedeeld worden. Door krapte op de arbeidsmarkt en een capaciteitstekort bij zowel zorg- als strafpartners is het soms moeilijk om extra inzet te creëren.

Toelichting van de regiovisie op de huidige ketensamenwerking

Afgelopen jaren heeft de regio stevig geïnvesteerd om de basis op orde te krijgen bij VTH, zoals het geven van trainingen aan aandachtfunctionarissen voor ouderenmishandeling, stalking, eer gerelateerd geweld en seksueel geweld. Daarnaast is ingezet op het verlagen van het ziekteverzuim, het in dienst nemen van (financieel) deskundige medewerkers en het verbeteren van interne processen en – systemen. VTH zal deze ontwikkelingen doorzetten, dat geldt ook voor het versterken van de kennis en positie van VTH als expertisecentrum in de regio Haaglanden. Door de extra middelen vanuit het rijk -na lobby VNG en G4- is verdere investering in VTH in de toekomst mogelijk.

De wetswijziging van de Wet meldcode (aangescherpte meldcode) in 2019 zorgde ervoor dat professionals uit sectoren die verplicht zijn de meldcode te gebruiken anders moesten gaan werken ('Meldcode Haaglanden'). Daarvoor heeft VTH samen met de GGD tal van bijeenkomsten georganiseerd voor en met deze professionals.

⁴ Regiovisie Aanpak huiselijk geweld Haaglanden (2019-2022), Tussentijdse Rapportage juli 2021

⁵ Regiovisie Aanpak huiselijk geweld Haaglanden (2019-2022), Tussentijdse Rapportage juli 2021, p.12

Door de wetswijziging moest VTH ook allerlei samenwerkingsafspraken herijken. Zo kwamen er bijvoorbeeld nieuwe regionale samenwerkingsafspraken van VTH met het lokale veld in 2020. Er is dus hard gewerkt om aan alle professionals duidelijk te maken bij wie en hoe ze advies kunnen vragen, en wanneer ze moeten melden bij Veilig Thuis. Door alle gezamenlijke inzet hierop hebben de ketenpartners elkaar ook beter leren kennen en zijn er kortere lijntjes om mogelijke slachtoffers zo snel mogelijk te helpen.

Geweld Hoort Nergens Thuis (GHNT) ontwikkelde voor die wetswijziging in 2019 ook een kwaliteitskader voor de lokale teams van gemeenten. Het lokale veld is niet alleen nu, maar ook in de toekomst een belangrijke speler in de aanpak. De regio ondersteunt het lokale veld om te komen tot de gestelde (landelijke) kwaliteitsstandaard in de aanpak van huiselijk geweld. Dit doet de keten ook met het oog op de toekomstige kind en gezinsbescherming. Ze faciliteren het lokale veld onder andere met (meldcode)trainingen en creëren een lerende regio, om zo de netwerksamenwerking te versterken. Hierbij verbinden ze de gemeenten in Haaglanden aan elkaar als lerende organisaties.

Binnen het toekomstscenario kind- en gezinsbescherming is het voorstel dat gezinnen/huishoudens (0-100 jaar) een vast aanspreekpunt vanuit het lokale team voor alle gezinsleden krijgen. Deze professional blijft gedurende de hele periode van hulpverlening bij het gezin betrokken en voegt waar nodig expertise toe. Gezinnen hoeven dus niet opnieuw hun verhaal te doen en er vindt geen onnodig tijdverlies plaats. Het lokale team trekt indien nodig samen op met een professional uit het op te richten regionale veiligheidsteam. In het Regionaal Veiligheidsteam zijn functies van de Gecertificeerde Instellingen, Veilig Thuis en de Raad voor de Kinderbescherming samengebracht. Dit team heeft de expertise op veiligheidsvraagstukken.

Afgelopen jaren hebben de professionals uit de regio via pilots zoals 'Beter samenspel', 'Veiligheid voorop' of 'MDA++' in de praktijkervaring opgedaan met wat wel en wat niet werkt voor een betere samenwerking. Dit alles met het doel samen kwetsbare gezinnen beter te kunnen ondersteunen en helpen. Bij deze pilots werken professionals van lokale teams, Veilig Thuis, politie, Openbaar Ministerie, Raad voor de Kinderbescherming, Jeugdbeschermingsorganisaties/ gecertificeerde instellingen, en Reclassering samen. Door te focussen op wat in de praktijk nodig blijkt om beter en soms eerder samen te werk(en) leren ze van elkaar. Via de pilots leren ze waar ze elkaar kunnen versterken en leren ze te reflecteren op de eigen en gezamenlijke werkwijzen en aanpakken. Door werkenderwijs in de praktijk door de bril van de ander en ook de bril van cliënten te bekijken en samen naar oplossingen te zoeken.

Toelichting op de pilot MDA++

Vanuit het ministerie VWS is het landelijke programma 'Geweld hoort nergens thuis' geïnitieerd, met als opdracht om huiselijk geweld en kindermishandeling terug te dringen via een *multidisciplinaire aanpak*. Voor de ketensamenwerking Haaglanden heeft dit programma vorm gekregen in het project MDA++. In het najaar van 2021 is besloten dat MDA++ structureel wordt ingebed als reguliere werkwijze binnen de ketensamenwerking: een specialistische multidisciplinaire aanpak voor de meest complexe casuïstiek, waarin specialistische straf, zorg en medische professionals met het gezin samenwerken. Door het landelijk programma 'Geweld hoort nergens thuis' is de aanpak voorgeschreven als effectieve ketenaanpak voor de meest complexe problematiek. Samen met het Zorg & Veiligheidshuis (ZVHH) vervult VTH een belangrijke rol in die aanpak. Vooruitlopend op de bestuurlijke besluitvorming heeft VTH verkend op welke wijze MDA++ wordt opgenomen in de begroting van VTH. Bij de overgang van pilotinzet naar structurele inzet wordt de financiering onderdeel wordt van de reguliere begroting van alle ketenpartners. Tot en met 2026 hebben de centrumgemeenten voor de totale MDA++ aanpak DUVO-middelen gereserveerd. Voor Veilig Thuis Haaglanden is er voor 2022 een bedrag van € 92.173 gereserveerd. Vanuit de eigen begroting van VTH is daarnaast naar verwachting een aanvullend een bedrag nodig van circa €50.000 om de stijgende aantallen MDA++ cases op te kunnen vangen, en een verbetering van de regionale poortwachter- en adviesfunctie te kunnen realiseren. Voorstel is om dit deel van de kosten in 2022 ten laste te laten komen van het budget Meldingen. Tevens wordt dit jaar bekeken of deze extra investering in de MDA++ aanpak een structureel karakter heeft en of er mogelijkheden zijn om de inzet vanuit VTH aan te passen op het beschikbaar gestelde budget vanuit de centrumgemeenten. Besluitvorming hierover door het AB zal in het najaar plaatsvinden.

VT-5: MDA++ aanpak

Tot en met 2026 hebben de centrumgemeenten voor de totale MDA++ aanpak DUVO-middelen gereserveerd. Voor Veilig Thuis Haaglanden is er voor 2022 een bedrag van € 92.173 gereserveerd. Naar verwachting is aanvullend een bedrag nodig van circa €50.000 om de stijgende aantallen MDA++ cases op te kunnen vangen en een verbetering van de regionale poortwachter- en adviesfunctie te kunnen realiseren. In 2022 zal dit deel van de kosten ten laste te laten komen van het budget Meldingen van de VTH-begroting. Dit jaar wordt bekeken hoeveel budget structureel nodig is en of er mogelijkheden zijn om de inzet vanuit VTH aan te passen op het beschikbaar gestelde budget vanuit de centrumgemeenten.

Toelichting op de lokale teams

Binnen de ketensamenwerking zijn de lokale teams van de deelnemende gemeenten onmisbaar. In de regiovisie is afgesproken dat de komende jaren de lokale teams verstevigd worden. Dit is hoofdzakelijk bedoeld om als regio maatwerk te leveren ten behoeve van de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling, waarmee wordt voldaan aan het kwaliteitskader 'Veiligheid voor lokale teams'. Gemeenten hebben zich in 2019 gecommitteerd aan het Kwaliteitskader 'Werken aan Veiligheid voor lokale (wijk) teams en gemeenten' (zie hiervoor de website: <https://vng.nl/nieuws/kwaliteitskader-werken-aan-veiligheid-voor-lokale-teams>). Dit kader maakt duidelijk wat een gemeente lokaal nodig heeft in relatie tot het nieuwe handelingsprotocol van het netwerk Veilig Thuis. Op deze manier kan de regio anticiperen op ontwikkelingen rondom de kind- en gezinsbescherming. Goed toegeruste lokale teams vormen een randvoorwaarde voor VTH haar doelen te behalen. Als geen tijdige overdracht plaatsvindt, kan dit ertoe leiden dat VTH de wettelijke termijnen niet haalt of dat de wachtlijst oploopt.

Ketenmonitor

Teneinde de sturingsinformatie voor de ketenaanpak te verbeteren, is de 'ketenmonitor' ontwikkeld. Deze management-rapportagetool komt naar verwachting begin 2022 gereed voor betrokkenen en professionals in de keten. De ketenmonitor geeft inzage in de effectiviteit van de keten per gemeente en helpt VTH en de lokale teams van de verschillende gemeenten om het gesprek te voeren over de knelpunten en verbetermogelijkheden.

Een van de belangrijke doelen van de ketenmonitor is het in kaart brengen van het aantal 'her-meldingen' binnen de keten. Er is sprake van een her-melding als de betrokkenen van een melding reeds bij Veilig Thuis bekend zijn, maar waarvan het dossier is afgesloten (daarbij wordt nog onderscheid gemaakt tussen dossiers die na directe overdracht opnieuw wordt gemeld, en de dossiers die na het hele monitoringstraject van de client opnieuw worden gemeld). Her-meldingen leggen een grote belasting op de keten (en VTH). De verwachting is dat de ketenmonitor de gehele keten beter zal helpen in te zien waar de grootste belasting in de regio optreedt, waardoor gerichtere maatregelen kunnen worden genomen.

Toekomstscenario 'Kind- en gezinsbescherming'

Op 30 maart 2021 werd het 'toekomstscenario kind- en gezinsbescherming' naar de Tweede Kamer gestuurd. Het toekomstscenario biedt perspectief hoe de jeugdbeschermingsketen er op de middellange termijn slimmer en effectiever uit kan zien (2026-2031), waarbij het belang van kind en gezin centraal staat. Het toekomstscenario wordt in samenwerking met betrokken partijen opgesteld, in opdracht van de ministeries van VWS en J&V en de VNG. De kind- en gezinsbescherming zijn daarbij onderdeel van een brede en gezinsgerichte aanpak. De basisprincipes van het scenario zijn 'gezinsgericht', 'rechtsbeschermend en transparant', 'eenvoudig' en 'lerend'. Belangrijk uitgangspunt is dat er voor kind en gezin één vast gezicht is. Rondom het kind is er een Lokaal Team met een vast contactpersoon. Deze werkt nauw samen met een Regionaal Veiligheidsteam waarin functies van de Gecertificeerde Instellingen, Veilig Thuis en de Raad voor de Kinderbescherming zijn samengebracht.⁶

⁶ Rijksoverheid, "Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming" (30-3-2021)

Op dit moment is een stuurgroep gevormd van regiopartners die verkennen hoe invulling gegeven kan worden aan het toekomstscenario, zoals het definiëren van pilots, en de randvoorwaarden om te starten. Leden van de stuurgroep zijn de directie van VTH, Jeugdbescherming West, de William Schikkergroep, de Raad van de Kinderbescherming, Perspektief (Vrouwenopvang) en een vertegenwoordiging van de lokale teams van de deelnemende gemeenten.

Zorg en Veiligheidshuis Haaglanden

Per 1 februari 2022 zullen drie VTH-professionals de samenwerking aangaan met het Zorg en Veiligheidshuis Haaglanden (ZVHH). Deze professional treden op als materiedeskundige op gebied van huisverbod casuïstiek, en zullen voor 4 uur per week aansluiten bij weeg- en focusoverleg. Ook zullen zij de partnercollega's van ZVHH gemiddeld 4 uur per week ondersteunen en adviseren op basis van hun ervaring en deskundigheid. De totale werkbelasting voor VTH komt hiermee op 0,67 FTE. De samenwerking tussen VTH en het ZVHH is een voorbeeld van hoe VTH de geïntegreerde ketenaanpak vormgeeft. Deze aanpak leidt voor VTH jaarlijks tot € 65.000 hogere personeelskosten (inclusief bedrijfsvoeringstoeslag).

3.4 Kwaliteitsimpuls VTH

Paragraaf 3.4 behandelt de inhoudelijke kwaliteitsverbeteringen die VTH beoogd te maken in 2022 en 2023. Een aantal speerpunten zijn de verbetering van het feitenonderzoek, aanhaken bij een

VT-6: Samenwerking Zorg en Veiligheidshuis Haaglanden

In de begroting wordt structureel een budget opgenomen van €65.000 voor samenwerking met het Zorg en Veiligheidshuis Haaglanden. Deze kosten kunnen binnen de begroting van VT opgevangen worden door de budgettaire ruimte die ontstaat door de actualisatie van het aantal meldingen en adviezen.

NB: De financiering is structureel en noodzakelijk voor een goede samenwerking in de keten. Bij de herijking van het rekenmodel zal de inzet voor de samenwerking meegenomen worden.

cliëntentevredenheidsonderzoek en de opzet van een klachtencommissie en calamiteitencommissie. Deze speerpunten hebben als doel VTH als lerende organisatie op de kaart te zetten en een algehele kwaliteitsimpuls te geven.

Verbetering feitenonderzoek

Het feitenonderzoek is een wettelijke taak en het is van belang om de kwaliteit hiervan (nog) verder te ontwikkelen. Werknemers van VTH krijgen hiervoor verplichte trainingen om hun onderzoeksvaardigheden bij te houden (en waar nodig te verbeteren).

Na interne evaluatie is gebleken dat de kosten hiervoor in het reguliere scholingsbudget vallen, waardoor VTH geen extra kosten verwacht te maken voor het feitenonderzoek.

Cliënttevredenheidsonderzoek

Vanuit het Landelijk Netwerk Veilig Thuis (LNVt) is in 2020 jaar een start gemaakt met een cliënttevredenheidsonderzoek. LNVt heeft hiervoor een projectleider ingehuurd, die de verschillende organisaties uit het netwerk helpt met het opzetten van een onderzoeksmethode. Het doel van het project is om van VT's lerende organisaties te maken, die op zorgvuldige wijze feedback weten te verkrijgen van hun cliënten, en deze informatie op juiste wijze te verwerken. Waarmee betere sturingsinformatie ontstaat voor beleidsmakers uit het netwerk. Het is de ambitie van VTH om in 2022 aan te sluiten bij dit project.

Pilot: 'iets voor jou'

In samenwerking met Augeo en de Kinderpostzegels heeft VTH in 2021 gewerkt aan de pilot 'iets voor jou'. Tijdens de pilot kregen kinderen en jongeren die een gesprek hebben gehad met een medewerker van VTH na afloop van het gesprek een presentje met een kaartje met een verwijzing naar de website www.ietsvoorejou.com. Een website waarop de kinderen en jongeren onder andere ervaringsverhalen kunnen lezen.

De evaluatie was dusdanig positief dat VTH de pilot in 2022 en 2023 voort wil zetten.

Klachtencommissie en calamiteitencommissie

Klachtencommissie

VTH kent vanaf 2021 een interne- en externe klachtenafhandeling. Cliënten hebben het recht om een onafhankelijke (externe) klachtenfunctionaris te raadplegen, wanneer zij daar behoefte aan hebben. Hiervoor maakt VTH gebruik van het externe bureau U.S. Legal, die voor deze diensten ca. €10.000,- per jaar in rekening brengt. In sommige gevallen vinden cliënten het geen probleem om hun klacht intern te laten behandelen. Soms is een klacht eerder gericht op de functie van 'een luisterend oor' of bedoeld als opbouwende kritiek. Deze klachten worden afgehandeld door VTH's klachtencoördinatoren (deze werknemers worden bekostigd binnen de begroting van VTH).

Calamiteitencommissie

Calamiteiten moeten altijd worden gemeld aan de inspectie jeugd en gezondheidszorg, waarbij specialistische hulpverlening opgang komt. Die hulpverlening moest in het verleden (extern) worden ingehuurd door VTH.

Het doel is dat VTH op termijn zelfstandig calamiteiten af kan handelen om zodoende de deskundigheid van de organisatie als geheel te verhogen, hiertoe worden momenteel medewerkers opgeleid. Het is de verwachting dat de calamiteitencommissie medio 2022 kan worden ingezet.

De calamiteitencommissie opereert gemiddeld 1 x per jaar (ook in jaren waarin geen calamiteiten zijn, want in dat geval wordt een calamiteit geoefend). De commissie bestaat uit 9 leden, de opdrachtgever, voorzitter, penvoerders, interviewers en een beleidsmedewerker. De totale kosten van de commissie bedragen naar verwachting € 20.000 per jaar.

VT-7: Klachtencommissie en calamiteitencommissie

In de begroting wordt structureel een budget opgenomen van € 30.000 voor de klachten die extern worden afgehandeld en de calamiteitencommissie. Deze kosten worden binnen de begroting van VT opgevangen worden door de budgettaire ruimte die ontstaat door de actualisatie van het aantal meldingen en adviezen.

3.5 Werving en behoud personeel

De krapte op de arbeidsmarkt en de ontwikkeling van het formatiebestand geven aanleiding om de verhouding tussen het vaste en flexibele personeel nader te bezien.

De uitkomst van de verkenning naar een mogelijke nieuwe verhouding vast en flexibel wordt meegenomen in deze paragraaf en zal naar verwachting per saldo budgettair neutraal zijn. Indien noodzakelijk volgt op onderdelen een voorstel ter besluitvorming voor het algemeen bestuur. Verder bespreekt deze paragraaf de ontwikkelingen en maatregelen die VTH neemt om nieuwe medewerkers te werven en personeel te behouden.

Aanbesteding extern personeel

De contracten met BMC en de huidige detacheerders lopen tot en met 31 oktober 2022. VTH heeft besloten om een nieuwe aanbestedingsprocedure te starten voor zowel de detacheerders als het adviesbureau BMC. Het aanbestedingstraject wordt begeleid vanuit de gemeente Den Haag. Deze dienstverlening maakt onderdeel uit van de bedrijfsvoeringstoelage. Er zijn derhalve geen extra kosten te verwachten.

Inzet op behoud medewerkers

Werving en behouden van nieuwe vaste medewerkers: 'binden & boeien'

Ondanks de grote inspanningen die de VTH-professionals dagelijks verrichten, blijven de wachtlijsten aanwezig. VTH heeft nog steeds een tekort aan capaciteit in haar formatie, met verhoogde werkdruk tot gevolg. Dit is een landelijk probleem waarmee meerdere organisaties in het netwerk worstelen, zoals de jeugdbescherming.

VTH heeft het aannemen en opleiden van nieuwe collega's tot een topprioriteit gemaakt en verwacht meerdere nieuwe collega's aan te nemen. Ook detacheringsbureaus zetten mensen in voor VTH. VTH heeft haar aannamebeleid opnieuw geëvalueerd.

Voorheen werden alleen medewerkers aangenomen met een directe SKJ-registratie, omdat deze registratie noodzakelijk is voor alle zaken waar kinderen bij betrokken zijn.

Momenteel worden ook medewerkers aangenomen met een ontwikkeltraject, op weg naar de SKJ-registratie. VTH stippelt hiervoor per medewerker het beste traject uit, waarbij de medewerker zo snel mogelijk ingezet kan worden in het werkveld.

VTH ontwikkelt doorlopend initiatieven om de medewerkers te behouden en te motiveren. Zo heeft VTH de nieuwe werkgroep 'Binden & Boeien' opgericht, die onderwerpen behandelt op gebied van communicatie en personeelszaken (zoals arbeidsvoorwaarden, opleiding e.d.) en een brug slaat tussen management en de medewerkers. De werkgroep bestaat uit een regiomanager, een HR-manager, een communicatieadviseur en een beleidsmedewerker.

Daarnaast houdt VTH een periodiek 'brand event'. Dit is een bijeenkomst waarin VTH haar expertise deelt met geïnteresseerden uit het werkveld (zoals ketenpartners en maatschappelijke instanties). Naast het geven van voorlichting is dit event bedoeld om potentiële nieuwe medewerkers te werven voor VTH. Het event kon in 2020 niet doorgaan in verband met de Corona pandemie, maar staat inmiddels gepland voor het voorjaar van 2022.

Ook loopt een verkenning bij de GI's (Jeugd Bescherming West en William Schikker Groep), de RvdK en VTH om een gezamenlijk traineeship aan te bieden aan professionals die interesse hebben in het werken in de jeugdbeschermingsketen.

In 2019 is VTH verhuisd van de Waldeck Pyrmontkade naar het Westeinde. Destijds is niet geïnvesteerd in de aankleding van de locatie, waardoor de wachtruimte 'steriel' aandoet voor de beleving van het kind, ook de locaties van Zoetermeer en Delft zijn qua inrichting en aankleding verouderd. VTH stelt voor om jaarlijks een budget van € 10.000 op te nemen voor de aankleding, inrichting en materialen voor de locaties Westeinde, Zoetermeer en Delft.

Voorts heeft VTH het project 'Veerkracht' opgezet, wat zich erop richt om kinderen na een moeilijk kindgesprek een klein presentje te geven, zoals een knuffeltje. In de begroting van VTH wordt hiervoor jaarlijks € 1.000 opgenomen.

VT-8: Inzet op behoud medewerkers

In de begroting wordt een structurele begrotingspost opgenomen van €11.000,- t.b.v. de locaties en het project 'Veerkracht'. Deze kosten worden binnen de begroting van VT opgevangen worden door de budgettaire ruimte die ontstaat door de actualisatie van het aantal meldingen en adviezen.

3.6 Informatievoorzienig en ICT

ICT-migratie

Sinds 1 januari 2018 maakt VTH deel uit van de gemeente Den Haag. De ICT-voorzieningen zijn echter nog gefragmenteerd geregeld, en het deel dat bij externe leveranciers ligt zal aanbesteed moeten worden. In 2021 is daarom de mogelijke migratie van ICT van diverse externe leveranciers naar de dienstverlening van gemeente Den Haag onderzocht. Belangrijke motivatie is het opheffen van dubbele kosten en synergie met de digitale werkomgeving van de gemeente.

Er is een onderzoek uitgevoerd, om te bekijken wat er nodig is om de ICT-migratie uit te voeren. Het project moet ervoor zorgen dat VTH beschikking krijgt over IT-basisdiensten: laptops, kantoorautomatisering (inclusief SharePoint en Teams), bijbehorende infrastructuur, telefonievoorzieningen, toegang voor Clavis en migratie van zowel documenten (netwerkschijven) als mailboxen.

Uit het onderzoek blijkt dat er een eenmalige investering nodig is. Tegenover de eenmalige investering staan echter ook structurele besparingen op de exploitatielasten, aangezien er momenteel dubbel wordt betaald voor bepaalde onderdelen (bijvoorbeeld de licenties voor Microsoft Office). Na de migratie kunnen diverse diensten die nu worden afgenomen bij externe leveranciers worden stopgezet. Aangezien het migratieproject nog uitgevoerd moet worden is het ingewikkeld om de financiële consequenties volledig te overzien en daarom wordt voorlopig voorzichtigheidshalve rekening gehouden met een structurele besparing van € 87.000.

Indien na afloop blijkt dat de structurele besparing groter is dan wordt dit voordeel op dat moment alsnog verwerkt.

Samengevat zijn de financiële consequenties in 2022 naar verwachting als volgt:

Eenmalige kosten migratie	€150.000
Vervallen kosten licenties en telefonie DH	€ -175.000
Bijstelling standaardtarief dienstverlening Den Haag	€ 100.000
Stopzetten dienstverlening externe leveranciers	€ -162.000
Inschatting totale structurele besparing	€ 87.000

Dit betekent dat de eenmalige projectkosten kunnen worden gedekt uit de besparing op de beheerlasten.

VT-9: ICT-migratie

In de begroting 2022 wordt een structurele besparing van €87.000,- verwerkt t.b.v. de ICT-migratie. De eenmalige projectkosten in 2022 worden gedekt door de besparing op de beheerlasten in dit jaar.

Kwaliteitsimpuls website

Veilig Thuis Haaglanden heeft de wens om de huidige website te professionaliseren. Bij elke website komt beheer kijken. Dit betreffen redactionele werkzaamheden (het maken en onderhouden van content), maar ook functioneel beheer (bijv. het inrichten van het systeem of gebruikersbeheer). Voor de website van Veilig Thuis Haaglanden is het beheer nu onvoldoende georganiseerd. Daarom is het voorstel het functioneel beheer van de website een vaste plek te geven binnen VTH, zodat de website blijvend actueel is en voldoet aan de webrichtlijnen voor overheidsorganisaties.

De werkzaamheden vragen structureel om een extra inzet van circa 4 uur per week. Aanvankelijk zal daarnaast extra inzet nodig zijn, vanwege de professionaliseringsslag die gemaakt moet worden. Hier is gedurende vier maanden 20 uur per week voor nodig. In totaal leidt dit in 2022 naar verwachting tot een totaal benodigd bedrag van € 27.000 en structureel tot een extra last in verband met het beheer van € 12.000 per jaar.

VT-10: Kwaliteitsimpuls website

In de begroting 2022 wordt een budget van €27.000,- en vanaf 2023 een budget van €12.000 voor de structurele beheerskosten opgenomen. Deze kosten kunnen binnen de begroting van VT opgevangen worden door de budgettaire ruimte die ontstaat door de actualisatie van het aantal meldingen en adviezen.

Aanvulling budget algemene kosten

De begroting van VT bestaat vooral uit budget voor personele kosten (salarislasten, opleidingsbudget en overige personele kosten). Daarnaast is jaarlijks € 400.000 beschikbaar voor materiële kosten. Dit budget is vooral bedoeld voor kosten met betrekking tot ICT, tolken, beveiliging en leaseauto's. De afgelopen jaren is gebleken dat er naast deze kosten ook kosten gemaakt worden in het kader van de doorontwikkeling van Veilig Thuis op het vlak van organisatieadvies, bijeenkomsten en lidmaatschappen aan landelijke organisaties en deelname aan netwerken. Om bovenstaande zaken structureel mogelijk te maken stelt VT voor € 18.000 van de ruimte die ontstaat door het actualiseren van de aantallen meldingen en adviezen hiervoor in te zetten.

Aanbesteding clientvolgsysteem

Het contract van het huidige clientvolgsysteem 'Clavis' loopt af op 31 december 2022. Vanuit wettelijk oogpunt moet voor het vernieuwen van het contract een aanbestedingstraject worden gestart. Het voorstel leidt tot het volgende begrotingsvoorstel:

VT-11: Aanvulling budget algemene kosten

Vanaf 2022 wordt jaarlijks een budget van € 18.000 toegevoegd aan de begroting om algemene kosten binnen VTH te dekken. Dit kan door een verschuiving van budget binnen de begroting van VTH door de budgettaire ruimte die ontstaat door de actualisatie van het aantal meldingen en adviezen.

Aanbesteding clientvolgsysteem	2022
Indicatie kosten initiatiefase	€ 4.000
Indicatie projectkosten (Uren projectleider beide fases, opstellen PvE, kosten aanbesteding)	€ 100.000
Indicatie investeringskosten (implementatie systeem; ontwerpen, inrichting, testen, opleiden)	€ 150.000
Indicatie exploitatiekosten applicatie (o.b.v. huidige kosten Clavis bij 250 gebruikers – licenties, beheer en technisch onderhoud)	€ 91.000
Totaal kosten	€ 345.000

VT-12: Aanbesteding cliëntvolgsysteem

In de begroting van 2022 wordt een incidentele begrotingspost opgenomen van €345.000,- t.b.v. de aanbesteding cliëntvolgsysteem. Een deel van de kosten (€ 240.000) kan gedekt worden uit de reserve die onder andere voor dit doel gevormd is bij de jaarrekening 2021 bij de GR. Het overige deel van de kosten kan opgevangen worden binnen de begroting van VT door de budgettaire ruimte die ontstaat door de actualisatie van de aantallen meldingen en adviezen.

3.5. Totaaloverzicht budgettaire consequenties

In onderstaande tabel is een totaaloverzicht opgenomen van de voorstellen van VTH met financiële consequenties in 2022, 2023 en verder. Voorstellen met een structureel effect zijn voorzien van de letter S (=structureel) in de laatste kolom van de tabel. Uit de tabel blijkt dat de voorstellen binnen de begroting opgevangen kunnen worden.

	2022	2023	I/S
Actualisatie prognose verwachte aantallen adviezen/meldingen	€ -169.000	€ -169.000	S
Zorg en Veiligheidshuis Haaglanden	€ 65.000	€ 65.000	S
Inzet op behoud medewerkers	€ 11.000	€ 11.000	S
Klachtencommissie & Calamiteitencommissie	€ 30.000	€ 30.000	S
ICT-migratie	€ -87.000	€ -87.000	S
Kwaliteitsimpuls website	€ 27.000	€ 12.000	S
Aanvulling budget algemene kosten VTH	€ 18.000	€ 18.000	S
Aanbesteding cliëntvolgsysteem	€ 345.000	€ -	I
Totaal financieel effect VJB2023	€ 240.000	€ -120.000	I
<i>Onttrekking reserve GR</i>	<i>€ -240.000</i>		<i>I</i>
MDA++ (indien nodig aanvullende dekking t.l.v. budget Meldingen)	€ 50.000		I

4. Algemene begrotingsuitgangspunten

4.1 Kaderbrief gemeenschappelijke regelingen Haaglanden

In de *Kaderbrief begroting 2023 gemeenschappelijke regelingen*, van de gemeenten in de regio Haaglanden, staan de (financiële) uitgangspunten voor de begrotingen van de gemeenschappelijke regelingen waaraan deze gemeenten deelnemen.

In de kaderbrief komende de volgende onderwerpen aan de orde:

1. Mogelijke besparingen
2. Indexering
3. Risico's en weerstandscapaciteit
4. Maatschappelijk verantwoorde inkoop
5. Informatiebeveiliging en bescherming persoonsgegevens
6. Tijdige afstemming, ook tussentijds

Het GR-bestuur neemt de richtlijnen van de Kaderbrief gemeenschappelijke regelingen ten aanzien van de rapportageverplichtingen (punt 5 en 6) over. Vervolgens zal ingegaan worden op de manier waarop het bestuur van de GR invulling geeft aan de overige onderwerpen uit de Kaderbrief.

4.1.1. Mogelijke besparingen

In de zienswijzen van de gemeenteraden bij de begroting 2022 is gevraagd om een onderzoek naar besparingsmogelijkheden in de begroting en meerjarenramingen. Ook in de regionale Kaderbrief 2023 voor de gemeenschappelijke regelingen in Haaglanden is het verzoek opgenomen om in de volgende begroting aan te geven of het bestuur bereid is in de gelegenheid te formuleren. Hoewel de GR een globale verkenning heeft uitgevoerd vindt het bestuur het op dit moment gezien alle ontwikkelingen en opgaven legitiem om niet te bezuinigen en een uitzondering voor de uitvoering van deze taken te maken op de bezuinigingsopdracht die aan de GR'en in de Haaglandenregio is verstrekt.

De coronacrisis heeft Nederland laten zien hoe belangrijk een sterke publieke gezondheid is. Naast de forse inzet in het kader van de coronabestrijding staat de GGD voor een minstens even belangrijke, minder zichtbare publieke taak: het bewaken, beschermen en bevorderen van een gezonde en veilige leefomgeving voor alle inwoners. Het bestuur van de GR GGD en VT Haaglanden vindt het gezien deze opgave niet opportuun om te bezuinigen op taken of taakuitvoering van GGD Haaglanden.

Ook bij Veilig Thuis Haaglanden is de werkdruk erg hoog en is het een uitdaging om de wettelijke taken op een goede manier, binnen de afgesproken termijnen uit te voeren. Er wordt hard gewerkt aan het op orde brengen van de basis, onder andere door in het primair proces de capaciteit van de professionals op het juiste niveau te krijgen en te houden en in de ondersteuning door bijvoorbeeld de managementinformatie beter te ontsluiten door middel van dashboards. De begroting van VT bestaat voor uit grootste deel uit personeelskosten. Het inkrimpen van het personeelsbestand is niet wenselijk en ook in combinatie met het verminderen van het takenpakket op dit moment niet mogelijk zonder vertraging in het afhandelen van adviezen en meldingen en oplopende wachtlijsten. Als op termijn de ketensamenwerking goed functioneert en er minder meldingen en adviezen afgehandeld hoeven te worden door Veilig Thuis, leidt dit via de huidige financieringssystematiek tot een lagere begroting (en daarmee lagere deelnemersbijdragen) voor Veilig Thuis Haaglanden.

Gezien de financiële situatie bij de deelnemende gemeenten is het voorstel om de deelnemersbijdragen, afgezien de indexatie uit de Kaderbrief, te stabiliseren. Dit betekent dat gewenste intensiveringen binnen de begroting opgevangen worden.

4.1.2 Indexering

In deze Voorjaarsbrief zijn de indexatiecijfers uit de Kaderbrief gemeenschappelijke regelingen gehanteerd. Dit betekent:

- 0,6% voor loonkosten volgens de index prijs overheidsconsumptie, beloning werknemers (bijlage 11 MEV 2022). Dit cijfer is een inschatting voor het jaar 2023 (1,9%) en een verrekening van de inschatting 2020, 2021 en 2023 (totaal – 1,3%);
- 2,3% voor materiële kosten volgens de nationale consumentenprijsindex (CPI), (bijlage 09 MEV 2022). Dit cijfer is een inschatting voor het jaar 2023 (1,9%) en een verrekening van de inschatting 2020, 2021 en 2022 (totaal 0,4%).

In hoofdstuk 5 is de impact van de indexatie op de deelnemersbijdrage per gemeente opgenomen. Er is bij de indexatie van de loonkosten nog geen rekening gehouden met de financiële impact van de cao-gemeenten 2021-2022. De impact hiervan zal in de 1^e begrotingswijziging worden opgenomen, mocht dit niet haalbaar zijn dan vindt achteraf een verrekening plaats via de deelnemersbijdragen conform artikel 5.8 uit de raamovereenkomst.

4.1.3 Risico's en weerstandscapaciteit

In de Kaderbrief is opgenomen dat de gemeenten van de GR-en een goed onderbouwde risicoparagraaf verwachten. Daarin wordt naast een inventarisatie van de risico's een kwantificering van de risico's opgenomen.

Naar aanleiding hiervan stelt het GR-bestuur voor de begroting 2023 de volgende kaders:

- In de risicoparagraaf worden de risico's gekwantificeerd en gepreciseerd door kans (%) maal impact (€) te vermenigvuldigen tot een risicoprofiel uitgedrukt in euro's (conform artikel 12 lid 4). Dit is een stap in een leerproces dat gelijk opgaat met een meer beleidsmatige informatievoorziening en sturing.
- In de risicoparagraaf worden gerichte beheersingsmaatregelen opgenomen waarmee wordt bewaakt hoe de risico's zich ontwikkelen, op welke wijze tijdig wordt bijgestuurd en dat gemeenten daarover worden geïnformeerd.
- Aangezien de GR niet beschikt over een algemene reserve om financiële gevolgen van onvoorziene risico's te dekken, worden risico's die volgens de afspraken voor rekening van de opdrachtgever zijn en niet opgevangen kunnen worden binnen de reguliere begroting verrekend via de deelnemersbijdragen.

4.1.4. Maatschappelijk verantwoorde inkoop

Het GR-bestuur omarmt het principe van Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI). Gezien de taak van de uitvoeringsorganisaties van de GR GGD – VT wordt er relatief weinig ingekocht. Het inkoopproces van de GR vindt plaats in aansluiting op het inkoopbeleid van de gemeente Den Haag, waarin MVI verankerd is.

5. Indicatie financiële gevolgen voor gemeenten

Het effect per gemeente van de beschreven beleidsmatige en bedrijfsmatige ontwikkelingen met impact op de begroting wordt in dit hoofdstuk middels tabellen voor 2022 en 2023 op totaal niveau en per gemeente afzonderlijk getoond.

2022

Wijziging deelnemersbijdragen 2022	Totaal	Delft	D-H	L-V	M-D	P-N	Rsw	Wa	We	Ztm
GGD										
Terugdraaien incidentele uitbreiding AIB/MMK 2021/2022	-350.000	Structureel maken uitbreiding AIB/MMK, maakt al onderdeel uit van begroting 2022								
Structureel maken incidentele uitbreiding AIB/MMK	350.000									
Inzet ten behoeve van de gezondheidsgevolgen van Corona - 4 fte Epi+GB	488.000	43.000	252.000	31.000	8.000	23.000	23.000	11.000	46.000	52.000
Infectieziektepreventie en -bestrijding	-	wordt opgevangen binnen begroting GGD								
Gezonde leefomgeving 0,8 fte MMK	-	wordt opgevangen binnen begroting GGD								
Forensische geneeskunde (kwartiermaker)	-	wordt opgevangen uit bij GR gereserveerd overschot 2021								
Forensische geneeskunde (actualisatie aantallen en tarieven)	49.000	6.000	23.000	3.000	2.000	3.000	1.000	3.000	6.000	2.000
Toezicht kinderopvang (pilot)	PM	wordt opgevangen uit bij GR gereserveerd overschot 2021								
Toezicht kinderopvang (actualisatie aantallen en tarieven)	-56.000	-	-85.000	-9.000	1.000	5.000	15.000	-	11.000	6.000
	481.000	49.000	190.000	25.000	11.000	31.000	39.000	14.000	63.000	60.000
Veilig Thuis										
Actualisatie prognose verwachte aantallen adviezen/meldingen	-169.000	per saldo budgetneutraal, dus geen aanpassing deelnemersbijdrage								
Zorg en Veiligheidshuis Haaglanden	65.000									
Inzet op behoud medewerkers	11.000									
Klachtencommissie & Calamiteitencommissie	30.000									
ICT-migratie	-87.000									
Kwaliteitsimpuls website	27.000									
Aanvulling budget algemene kosten VTH	18.000									
Aanbesteding clientvolgsysteem	345.000									
Onttrekking reserve GR	-240.000									
MDA++	50.000									
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

2023

Wijziging deelnemersbijdragen 2023	Totaal	Delft	D-H	L-V	M-D	P-N	Rsw	Wa	We	Ztm
GGD										
Indexatie lonen en prijzen	200.000	18.000	98.000	14.000	3.000	10.000	10.000	5.000	20.000	22.000
Aareaal-uitbreiding	75.000	7.000	41.000	1.000	1.000	4.000	10.000	1.000	8.000	2.000
Terugdraaien incidentele uitbreiding AIB/MMK 2021/2022	-350.000	Structureel maken uitbreiding AIB/MMK, gelijk aan begroting 2022								
Structureel maken incidentele uitbreiding AIB/MMK	350.000									
Inzet ten behoeve van de gezondheidsgevolgen van Corona - 4 fte Epi+GB	PM	afhankelijk van beschikbaarheid rijksmiddelen, daarom vooralsnog PM								
Infectieziektepreventie en -bestrijding	-	wordt opgevangen binnen begroting GGD								
Gezonde leefomgeving 0,8 fte MMK	-	wordt opgevangen binnen begroting GGD								
Gezonde leefomgeving 0,5 fte verbeteren luchtkwaliteit	-	wordt opgevangen binnen begroting GGD								
Toezicht kinderopvang (actualisatie aantallen en tarieven)	-41.000	1.000	-78.000	-8.000	1.000	6.000	16.000	1.000	12.000	8.000
	234.000	26.000	61.000	7.000	5.000	20.000	36.000	7.000	40.000	32.000
Veilig Thuis										
Indexatie lonen en prijzen	131.000	12.000	64.000	9.000	2.000	7.000	6.000	3.000	13.000	15.000
Actualisatie prognose verwachte aantallen adviezen/meldingen	-169.000	per saldo budgetneutraal, dus geen aanpassing deelnemersbijdrage								
Zorg en Veiligheidshuis Haaglanden	65.000									
Inzet op behoud medewerkers	11.000									
Klachtencommissie & Calamiteitencommissie	30.000									
ICT-migratie	-87.000									
Kwaliteitsimpuls website	12.000									
Aanvulling budget algemene kosten VTH	18.000									
Verwacht positief resultaat n.t.b.	120.000									
	131.000	12.000	64.000	9.000	2.000	7.000	6.000	3.000	13.000	15.000

De indexatie op het onderdeel GR-ondersteuning bedraagt in totaal € 4.500. Gezien de beperkte omvang van dit bedrag is dit niet uitgesplitst per gemeente opgenomen in bovenstaande tabel.

In aanvulling op bovenstaande tabellen is hieronder per onderdeel dat leidt tot een wijziging van de deelnemersbijdrage het verschil per gemeente voor 2022 en 2023 inzichtelijk gemaakt.

Toezicht Kinderopvang 2022	Totaal	Delft	D-H	L-V	M-D	P-N	Rsw	Wa	We	Ztm
Oorspronkelijke bijdrage 2022	2.459	181	1.396	182	46	101	94	54	197	208
Gewijzigde bijdrage 2022	2.403	181	1.311	172	47	107	109	54	208	214
<i>Bijstelling 2022</i>	<i>-56</i>	<i>-0</i>	<i>-85</i>	<i>-9</i>	<i>1</i>	<i>5</i>	<i>15</i>	<i>0</i>	<i>11</i>	<i>7</i>
Toezicht Kinderopvang 2023	Totaal	Delft	D-H	L-V	M-D	P-N	Rsw	Wa	We	Ztm
Oorspronkelijke bijdrage 2023	2.459	181	1.396	182	46	101	94	54	197	208
Gewijzigde bijdrage 2023	2.418	182	1.319	174	47	107	110	54	209	216
<i>Bijstelling 2023</i>	<i>-41</i>	<i>1</i>	<i>-77</i>	<i>-8</i>	<i>1</i>	<i>6</i>	<i>16</i>	<i>1</i>	<i>12</i>	<i>8</i>
Forensische Geneeskunde 2022	Totaal	Delft	D-H	L-V	M-D	P-N	Rsw	Wa	We	Ztm
Oorspronkelijke bijdrage 2022	607	58	349	43	4	13	30	17	36	57
Gewijzigde bijdrage 2022	656	64	372	46	6	16	31	20	42	59
<i>Bijstelling 2022</i>	<i>49</i>	<i>6</i>	<i>23</i>	<i>3</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>0</i>	<i>3</i>	<i>6</i>	<i>2</i>
Forensische Geneeskunde 2023	Totaal	Delft	D-H	L-V	M-D	P-N	Rsw	Wa	We	Ztm
Oorspronkelijke bijdrage 2023	607	58	349	43	4	13	30	17	36	57
Gewijzigde bijdrage 2023	658	64	374	46	6	16	31	20	42	60
<i>Bijstelling 2023</i>	<i>51</i>	<i>6</i>	<i>24</i>	<i>3</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>1</i>	<i>3</i>	<i>6</i>	<i>3</i>
Areaal 2023	Totaal	Delft	D-H	L-V	M-D	P-N	Rsw	Wa	We	Ztm
Compensatie areaal-uitbreiding 2023	75	7	41	1	1	4	10	1	8	2
Indexatie 2023	Totaal	Delft	D-H	L-V	M-D	P-N	Rsw	Wa	We	Ztm
Indexatie 2023 (conform Kaderbrief)	337	31	164	23	6	17	17	8	33	38